

NACIONALINĖ TEISMŲ ADMINISTRACIJA

RASOS AUGUSTĖS BIOGRAFINĖ PAŽYMA

2018-04-04 Nr. 3R-705 - (2.50)
Vilnius

Vardas, pavardė

RASA AUGUSTĖ

Gimimo data ir vieta

1969 m. balandžio 30 d.
Šiaulių m.

Išsilavinimas

Aukštasis, 1991 m. Vilniaus universitetas.
Ekonomisto kvalifikacija.
2000 m. Vilniaus universitetas. Teisininko
kvalifikacija.

DARBO PATIRTIS

1991 09 - 1991 12

Valstybinė prekybos įmonė „Talinas“,
pardavėja, buhalterė

1991 12 - 1993 05

Valstybinio socialinio draudimo valdybos
Vilniaus miesto skyrius, vyr. apskaitininkė–
inspektore

1993 05 - 1995 01

Komercinė – turistinė firma „Ilies“,
buhalterė

1995 05 - 1996 05

UAB „Gravera“, vadybininkė

1999 03 - 2006 05

Šiaulių miesto apylinkės prokuratūra,
prokuroro padėjėja, skyriaus prokurorė,
l. e. skyriaus vyriausiosios prokurorės
pareigas

2006 05 - 2011 01

Marijampolės rajono apylinkės teismas,
teisėja

2011 01 - iki šiol

Klaipėdos apylinkės teismo Klaipėdos
miesto rūmai (iki 2017-12-31 Klaipėdos
miesto apylinkės teismas), teisėja

Teisėjų etikos ir drausmės komisija 2012 m. spalio 10 d. sprendimu Nr. 18P-9 nusprendė iškelti drausmės bylą ir ją perduoti nagrinėti Teisėjų garbės teismui.

Teisėjų garbės teismas 2013 m. kovo 4 d. sprendimu Nr. 21P-3 nusprendė apsiriboti drausmės bylos svarstymu.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2013 m. gegužės 24 d. nutartimi nutarė atmesti teisėjos R. Augustės skundą, Teisėjų garbės teismo 2013-03-04 sprendimą Nr. 21P-3 palikti nepakeistą.

Teisėjų taryba 2013 m. rugpjūčio 2 d. nutarimu Nr. 13P-94-(7.1.2) nutarė siūlyti Teisėjų etikos ir drausmės komisijai iškelti drausmės bylą.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija 2013 m. rugpjūčio 12 d. sprendimu Nr. 18P-16 nusprendė atsisakyti iškelti drausmės bylą.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija 2013 m. rugsėjo 16 d. sprendimu Nr. 18P-21 nusprendė iškelti drausmės bylą ir ją perduoti nagrinėti Teisėjų garbės teismui.

Teisėjų garbės teismas 2013 m. gruodžio 16 d. sprendimu Nr. 21P-7 nusprendė pareikšti teisėjai R. Augustei griežtą papeikimą.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2014 m. kovo 28 d. nutartimi nutarė atmesti teisėjos R. Augustės skundą, Teisėjų garbės teismo 2013-12-16 sprendimą Nr. 21P-7 palikti nepakeistą.

Teisėjų garbės teismas 2015 m. birželio 22 d. sprendimu Nr. 21P-3 nusprendė pareikšti teisėjai R. Augustei griežtą papeikimą (neįsiteisėjęs).

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2015 m. lapkričio 19 d. nutartimi nutarė teisėjos R. Augustės skundą tenkinti, Teisėjų garbės teismo 2015-06-22 sprendimą Nr. 21P-3 panaikinti ir Teisėjų etikos ir drausmės komisijos 2015-03-09 sprendimu teisėjai R. Augustei iškeltą drausmės bylą nutraukti.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija 2017 m. balandžio 14 d. sprendimu Nr. 18P-4 nusprendė iškelti drausmės bylą ir perduoti ją nagrinėti Teisėjų garbės teismui.

Teisėjų garbės teismas 2017 m. liepos 3 d. sprendimu 21P-4 nusprendė teisėjai Rasai Augustei iškeltos drausmės bylos dalį dėl Teisėjų etikos kodekse įtvirtintų sąžiningumo ir nesavanaudiškumo, padorumo ir pavyzdingumo principų reikalavimų nesilaikymo, susijusių su jos veiksmais nuo 2011 m. rugsėjo 26 d. iki 2014 m. sausio 6 d., nutraukti. Kitoje dalyje teisėjai Rasai Augustei pareikšti griežtą papeikimą.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2017 m. spalio 31d. nutartimi nutarė teisėjos Rasos Augustės skundo netenkinti. Teisėjų garbės teismo 2017 m. liepos 3 d. sprendimą Nr. 21P-4 palikti nepakeistą.

Administravimo skyriaus vedėja

Aurelija Pauliukaitė

TEISĖJŲ GARBĖS TEISMAS

SPRENDIMAS

2020 m. liepos 3 d. Nr. 21P-1
Vilnius

Teisėjų garbės teismas, susidedantis iš teisėjų Virgilijaus Grabinsko (pirmininkas), Andriaus Ignoto (pranešėjas), Dianos Labokaitės, Jolantos Vėgelienės, visuomenės atstovių Julijos Kiršienės, Ritos Miliūtės, Birutės Pranevičienės,

sekretoriaujant Nacionalinės teismų administracijos Teisės ir administravimo departamento Administravimo skyriaus vyriausiajai specialistei Ingai Jankauskienei,

dalyvaujant Klaipėdos apylinkės teismo Klaipėdos miesto rūmų teisėjai Rasai Augustei, išnagrinėjo Klaipėdos apylinkės teismo Klaipėdos miesto rūmų teisėjai Rasai Augustei Teisėjų etikos ir drausmės komisijos 2019 m. gruodžio 18 d. sprendimu Nr. 18P-2 iškeltą drausmės bylą.

Teisėjų garbės teismas

n u s t a t ė :

I. Teikimo esmė

Teisėjų etikos ir drausmės komisija (toliau – ir Komisija) 2019 m. gruodžio 18 d. sprendimu Nr. 18P-2 (toliau – ir Sprendimas) Klaipėdos apylinkės teismo Klaipėdos miesto rūmų teisėjai R. Augustei Lietuvos Respublikos teismų įstatymo (toliau – Teismų įstatymas) 83 straipsnio 2 dalies 2 punkto pagrindu iškėlė drausmės bylą už Teisėjų etikos kodekse įtvirtintų pareigingumo, teisingumo ir nešališkumo, pavyzdingumo, padarumo, solidarumo principų pažeidimą.

Drausmės byla teisėjai R. Augustei buvo iškelta pagal Klaipėdos apylinkės teismo pirmininko S. Bliudsukio 2019 m. birželio 28 d. teikimą (toliau – ir Teikimas).

Klaipėdos apylinkės teismo pirmininkas Teikime nurodė, kad 2019 m. birželio 13 d. teisme gautas (užregistruotas 2019 m. birželio 14 d.) UAB Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centro (toliau – KRATC) pareiškimas dėl teisėjos R. Augustės nušalinimo civilinėje byloje Nr. 2VP-6823-769/2019. Nušalinimo pagrindas – Regionų apygardos administracinio teismo Klaipėdos rūmuose yra nagrinėjama administracinė byla Nr. 1-5991-609/2019 pagal KRATC ieškinį atsakovei R. Augustei. Be to, 2019 m. kovo 20 d. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas išnagrinėjo dar vieną bylą tarp KRATC ir R. Augustės dėl vietinės rinkliavos įsiskolinimo. Teikime nurodoma, kad pareiškimas dėl teisėjo nušalinimo yra procesinis dokumentas, kuris registruojamas byloje ir pateikiamas bylą nagrinėjančiam teisėjui. Teisėjui pareikšto nušalinimo klausimą sprendžia teismo pirmininkas arba pavaduotojas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 67 straipsnio nustatyta tvarka, todėl apie teisėjui pareikštą nušalinimą visais atvejais informuojamas ir teismo pirmininkas. Atsižvelgiant į tai, kad teisėjas turi teisę ir pats nusišalinti (CPK 65 ir 66 straipsniai), nušalinimo pareiškimas pirmiausia pateikiamas teisėjui suteikiant galimybę pačiam nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo. Teisėjas, nesutikdamas su nušalinimo pareiškimu, nedelsdamas perduoda jį kartu su byla spręsti teismo pirmininkui. Šiuo atveju, preliminariai susipažinęs su teisėjai R. Augustei pareikštu nušalinimu, teismo pirmininkas įvertino jį kaip tikėtinai pagrįstą. Šį klausimą aptarė su teisėju, l. e. teismo pirmininko pavaduotojo pareigas E. M., E. M. taip pat palaikė pirmininko nuomonę. Su E. M. taip pat aptartas klausimas dėl galimų administravimo priemonių, kad

teisėjai R. Augustei nebūtų skiriamos naujos bylos, susijusios su KRATC, iki kol nepasibaigs jos privatus teisminis procesas. Šio klausimo sprendimas buvo atidėtas, iki teisėja R. Augustė Teismų įstatyme nustatyta tvarka praneš raštu teismo pirmininkui apie turimas bylas, kuriose ji yra byloje dalyvaujantis asmuo, arba išsiviešins deklaruodama viešųjų ir privačių interesų konfliktą su minėtu juridiniu asmeniu. Teisėjas E. M. informavo, kad pakalbėjo su teisėja R. Auguste, tačiau ji taip ir neišsakė savo nuomonės dėl nušalinimo pareiškimo, pasakė, kad tam turi tris dienas ir spręs savaitgalį. CPK 69 straipsnyje numatyta, kad nušalinimo klausimą teismo pirmininkas ar teismo pirmininko pavaduotojas turi išspręsti per tris darbo dienas nuo nušalinimo pareiškimo. 2019 m. birželio 18 d. pirmininkas paskambino teisėjai R. Augustei pasiteirauti, ar ji gavo nušalinimą byloje, ar nepamiršo, jai buvo priminta, kad išsprendimo terminas – trys darbo dienos – skaičiuojamas nuo gavimo, o jei neketina nusišalinti, paragino bylą greičiau perduoti teismo pirmininkui. Teisėja atsakė, kad pati išspręs klausimą. 2019 m. birželio 18 d. R. Augustė atnešė teismo pirmininkui ir 1. e. p. teismo pirmininko pavaduotojui nutarties kopijas susipažinti. Teisėja R. Augustė nusišalino nuo bylos nagrinėjimo, tačiau nevertino pareiškime nurodytų nušalinimą sudarančių aplinkybių, o nusišalino kitu pagrindu – dėl jai tariamai E. M. daromo spaudimo dėl nusišalinimo. Nutartyje ji nedviprasmiškai užsimena dėl korupcinių ryšių prielaidų. Teisėjas E. M. informavo teismo pirmininką, kad nutarties motyvai jį žemina ir šmeižia, nes jis yra kaltinamas korupciniais ryšiais. Nors teisėja ir nesutiko su jai pareikšto nušalinimo motyvais ir nepranešė nustatyta tvarka apie teisminius procesus, kuriuose ji yra (ar buvo) byloje dalyvaujantis asmuo, tačiau, įvertinus turimą informaciją, siekiant pašalinti bet kokiais abejones teismo nešališkumu, 2019 m. birželio 19 d. priimtas teismo pirmininko įsakymas Nr. 1V-143 „Dėl bylų neskyrimo“, kuriuo įpareigojama perskirti teisėjos žinioje esančią dar vieną naujai gautą bylą su KRATC kitam teisėjui ir neskirti teisėjai R. Augustei naujų bylų su KRATC. 2019 m. birželio 19 d. E. M. pateikė tarnybinį pranešimą dėl teisėjos R. Augustės veiksmų, prašė spręsti klausimą dėl teisėjos R. Augustės teisėjų etikos reikalavimų pažeidimų, taip pat kėlė klausimą dėl teisėjos pareigų nevykdymo. Siekiant visapusiškai išsiaiškinti tarnybiniame pranešime nurodytas aplinkybes dėl Teisėjų etikos kodekso reikalavimų pažeidimų, 2019 m. birželio 20 d. pranešimu pasiūlyta teisėjai R. Augustei pateikti paaiškinimą dėl tarnybiniame pranešime nurodytų aplinkybių. Tą pačią dieną teisėja R. Augustė pateikė tarnybinį pranešimą „Dėl 1. e. p. teismo pirmininko pavaduotojo E. M.“, kuriame nurodė, kad E. M. pažeidė daugelį teisėjų etikos principų darydamas jai spaudimą dėl nusišalinimo, tiesiogiai reiškė prielaidas dėl jo korupcinių ryšių su KRATC atstovu, dėl sutartos tolesnės bylos eigos, todėl prašė spręsti klausimą dėl teisėjo E. M. teisėjų etikos reikalavimų pažeidimo. 2019 m. birželio 26 d. E. M. pateikė papildomą paaiškinimą, kuriame nurodė, kad kreipėsi į teisėją R. Augustę, nes tą įpareigoja CPK 69 straipsnio 2 dalis, dar kartą paneigė teisėjai darytą spaudimą dėl nusišalinimo, taip pat paneigė prielaidas apie savo draugiškus santykius su KRATC atstovu. 2019 m. birželio 26 d. teisėja R. Augustė pateikė paaiškinimą, kuriame akcentavo jai darytą E. M. spaudimą, teigė, jog analogiškose situacijose 2011 – 2014 m. ji nebūdavo nušalinama nuo bylų. Į klausimą, kodėl nepranešė teismo pirmininkui apie turimas bylas, nurodė, kad susipažino su byla 2019 m. birželio 20 d., tačiau nenurodė, kada sužinojo apie teisminį procesą. Nepateikė paaiškinimo, kodėl nepranešė apie anksčiau nagrinėtas bylas, kuriose ji buvo byloje dalyvaujantis asmuo. Be to, teisėja R. Augustė 2019 m. birželio 26 d. pateikė tarnybinį pranešimą „Dėl teisėjos L. S.“, prašydama spręsti šios teisėjos etikos reikalavimų laikymosi klausimą. Pateikė teisėjos L. S. nutartį iš nagrinėjamos bylos ir Lietuvos teismų informacinės sistemos LITEKO (toliau – LITEKO) duomenų išrašą. Šiuo tarnybiniu pranešimu iš esmės teisėja reiškia nepasitenkinimą teisėjos L. S. procesiniais veiksmais, tai yra kodėl ji nepalaikė prieš tai teisėjos R. Augustės priimto sprendimo dėl trūkumų šalinimo byloje.

Teismo pirmininkas Teikime taip pat nurodė, kad teisėja R. Augustė pažeidė Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje nustatytą pareigą teisėjui raštu pranešti teismo pirmininkui apie teismo procesą, kuriame tas teisėjas yra proceso šalis. Teisėja R. Augustė nevykdė šios pareigos nei po pateikto nušalinimo pareiškimo civilinėje byloje Nr. 2VP-6823-769/2019, paaiškėjus, kad Regionų apygardos administracinio teismo Klaipėdos rūmuose yra nagrinėjama administracinė byla Nr. 1-5991-609/2019 pagal KRATC ieškinį atsakovei R. Augustei, nevykdė šios pareigos ir po paraginimo 2019 m. birželio 20 d. siūlyme dėl paaiškinimų pateikimo. Siekiant įvertinti, ar teisėja

neturi ir daugiau bylų, kuriose ji yra ar paskutiniu metu buvo byloje dalyvaujantis asmuo, buvo patikrinti LITEKO duomenys. Buvo nustatyta, kad tai ne vienintelė Lietuvos teismuose nagrinėjama byla, apie kurią teisėja R. Augustė nebuvo informavusi teismo pirmininko: 2018–2019 m. Alytaus apylinkės teismo Druskininkų rūmuose buvo išnagrinėta civilinė byla (teisminio proceso Nr. 2-09-3-00369-2017-2). R. Augustės skundą nagrinėjo Kauno apygardos teismas, jos teiktą kasacinį skundą Lietuvos Aukščiausiasis Teismas atsisakė priimti; vieną administracinę bylą, kurioje R. Augustė buvo atsakovė (teisminio proceso Nr. 3-63-3-02865-2016-5), Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas pirmą kartą grąžino iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui, antrą kartą Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2019 m. kovo 20 d. nutartimi atsakovės R. Augustės skundą atmetė; dar viena administracinė byla pradėta nagrinėti Regionų apygardos administracinio teismo Klaipėdos rūmuose (teisminio proceso Nr. 3-63-3-00516-2019-9). Administracinėse bylose pareiškėjas yra KRATC.

Teikime nurodyta, kad teisėja R. Augustė nei ieškinio priėmimo stadijoje, nei vėliau nagrinėdama jai pareikštą nušalinimą nevertino galimo viešųjų ir privačių interesų konflikto bei jo įtakos bylų, kuriose šalis yra KRATC, nagrinėjimui. Net ir sprendama nusišalinimo klausimą, nenagrinėjo ir nepasisakė dėl bylos dalyvio pareikšto nušalinimo motyvų, tai yra turimų teisminių ginčų kitose bylose Lietuvos teismuose, ir dėl pareiškėjo keliamų abejonių teisėjos nešališkumu. Teisėja apsiribojo formaliu motyvu, jog nepateikta įrodymų dėl jos galimo šališkumo. Nusišalino nuo bylos Nr. 2VP-6823-769/2019 visai kitais pagrindais, dėl neva jai daromo teisėjo, laikinai einančio teismo pirmininko pavaduotojo pareigas, E. M. spaudimo.

Be to, Teikime teigiama, kad teisėja R. Augustė 2019 m. birželio 18 d. nutartyje, viešai pateikdama vertinimą, pasisakymus apie teisėją E. M., galimai pažeidė Teisėjų etikos kodekso reikalavimus. Klaipėdos apylinkės teismo 2019 m. birželio 18 d. nutartyje dviprasmiškai pateikiama argumentacija apie korupcinius ryšius, netiesiogiai nurodant sąsajas su teisėju, laikinai einančiu teismo pirmininko pavaduotojo pareigas, E. M.: „<...> Teisėjos R. Augustės ir KRATCo (A. Ž.) jokie artimi santykiai, dėl ko gali atsirasti ir plisti korupcija, nesieja. Tokius santykius ir ryšius turi deklaruoti bei nuo visų konsultacijų telefonu, informacijų teikimo, nurodymų vykdymo, bylų nagrinėjimo galimai turėtų šalintis kiti aukščiau nurodyti asmenys.“ Teisėja savo iniciatyva vertina aplinkybes apie korupcinius ryšius, kurie nebuvo nurodyti minimos bylos dalyvio nušalinimo pareiškime. Taip pat teisėja galimai pažeidė etikos reikalavimus 2019 m. birželio 20 d. ir 25 d. savo pateiktuose tarnybiniuose pranešimuose bei 2019 m. birželio 25 d. paaiškinime. 2019 m. birželio 20 d. tarnybiniame pranešime dėl E. M. teisėja R. Augustė jau tiesiogiai pasisako apie E. M. korupcinius ryšius su KRATC atstovu, kaltina, kad „galimai buvo telefonu suderinta ir tolimesnė bylos eiga“. Pažymėta, kad šis kaltinimas liečia ne tik teisėją E. M., bet ir teisėją, kuriam automatizuotu būdu buvo paskirta byla nusišalinus teisėjai R. Augustei. Nesuprantama, kaip teisėja gali kalbėti apie sudertą tolesnę bylos eigą, jei byla automatizuotu būdu, atsitiktinumo tvarka skiriama bet kuriam teisėjui, ir tai teisėja puikiai žino. Taip teisėja parodė nepagarbą ne tik žmogui, bet ir žemina teismo, kuriame ji pati dirba, įvaizdį. Taip pat teisėja R. Augustė, pateikdama tarnybinių pranešimų dėl teisėjos L. S., kuriame prašo spręsti klausimą dėl teisėjos etikos pažeidimo, prašymą grindžia savo asmeniniu teisėjos L. S. civilinėje byloje Nr. 2VP-6823-901/2019 priimto procesinio sprendimo vertinimu. Teisėja R. Augustė savo iniciatyva ėmė tikrinti, kokius procesinius sprendimus priima teisėja L. S., teikė teisinį vertinimą dėl šių sprendimų teisėtumo. Šis R. Augustės pateiktas tarnybinis pranešimas vertintinas kaip kišimasis į kito teisėjo vykdomą teisingumo procesą, pažeidžiantis konstitucinį teisėjo nepriklausomumo principą. Teikime nurodoma, kad teisėjos R. Augustės aktyvus ir primygtinis naudojimasis savo teise į teisminę gynybą netinkamai vykdant asmens pareigas, susijusias su vietinės rinkliavos mokėjimu, neinformuojant teismo pirmininko apie privačius teisinius procesus, galimai sudarė prielaidas pažeisti Teisėjų etikos kodekse įtvirtintus sąžiningumo ir nesavanaudiškumo principus. Be to, atkreiptas dėmesys, kad teisėja savo teisę į teisminę gynybą naudoja dėl labai mažų sumų. Toks teisėjos požiūris į kylančius privačius ginčus nesuderinamas su teisėjo pareigomis (nagrinėjant civilines bylas) – padėti šalims rasti taikų ginčo sprendimą.

II. Teisėjų etikos ir drausmės komisijos sprendimo esmė

Komisija 2019 m. gruodžio 18 d. sprendimu nutarė Klaipėdos apylinkės teismo pirmininko teikimą tenkinti ir teisėjai R. Augustei iškelti drausmės bylą.

Komisija padarė išvadą, kad teisėja R. Augustė, nevykdžiusi Teismų įstatyme 43 straipsnio 3 dalyje nurodytos pareigos ir nepranešusi teismo pirmininkui apie teismo procesą, kuriame ji yra proceso šalis, pažeidė Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalį bei Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnyje nustatytą pareigingumo principą. Komisija Sprendime konstatavo, kad teisėja R. Augustė ne tik nevykdė Teismų įstatyme 43 straipsnio 3 dalyje nustatytos pareigos pranešti teismo pirmininkui apie teismo procesus, kuriuose ji yra proceso šalis, bet ir gavusi teismo pirmininko rašytinį paraginimą tai atlikti šios informacijos nepateikė. Teisėja R. Augustė taip pat ir Teisėjų etikos ir drausmės komisijai teiktuose paaiškinimuose konkrečių teismo procesų nenurodė, argumentuodama, kad Klaipėdos apylinkės teismo pirmininkas S. Bliudskis turėjo žinoti apie jos teisinius procesus, nes tai patvirtina jo teiktos teisėjos charakteristikos duomenys. Komisija teisėjos R. Augustės poziciją dėl to, kad teismo administracijai turėjo būti žinoma apie teismo procesus, kuriuose ji yra proceso šalis, įvertino kaip dirbtinai sukurtą prielaidą, kuriai pagrįsti jokių objektyvių duomenų nepateikta. Komisijos vertinimu, teisėja R. Augustė, iškilus klausimui dėl imperatyvios pareigos informuoti apie savo turimus teismo procesus vykdymo, nesiėlgė taip, kad išsklaidytų visas kilusias abejones, nesprendė šios situacijos su teismo administracija laiku, profesionaliai ir dalykiškai. Neįvykdžiusi šių pareigų, teisėja R. Augustė pažemino teisėjo vardą ir pakenkė teismo autoritetui.

Komisija padarė išvadą, jog tai, kad nušalinimą nuo bylos nagrinėjimo teisėjai R. Augustei pareiškė KRATC, su kuriuo teisėja buvo ištraukusi į teisinius ginčus, suponavo teisėjos R. Augustės pareigą vadovaujantis teisiniais argumentais įvertinti, ar yra įstatyme nenustatytų aplinkybių, kurios gali kelti abejonių dėl teisėjo nešališkumo, ar jis pats gali nešališkai išnagrinėti bylą ir ar teisėjas atrodys nešališkai pašaliniam stebėtojui. Komisija sutiko su Teikime nurodytu teiginiu, kad nagrinėjamu atveju teisėja R. Augustė nei ieškinio priėmimo stadijoje, nei vėliau, nagrinėdama jai pareikštą nušalinimą, nevertino, ar yra realių faktų, kurie kelia abejonių dėl jos nešališkumo, nepasisakė dėl bylos dalyvio pareikšto nušalinimo motyvų, tai yra turimų teisminių ginčų kituose Lietuvos Respublikos teismuose, tačiau apsiribojo konstatavimu, jog nepateikta įrodymų dėl jos galimo šališkumo, ir nusišalino nuo bylos visai kitais pagrindais, dėl neva jai daromo spaudimo. Komisijos nuomone, teismo nutartyje nurodyti teisėjos R. Augustės nusišalinimo motyvai yra nesusiję su aplinkybėmis, nurodytomis KRATC pareiškime dėl teisėjos nušalinimo, nušalinimo pareiškime nurodytos faktinės aplinkybės, suteikiančios objektyviai pateisinamą pagrindą abejoti teisėjos nešališkumu, visiškai nenagrinėtos. Komisija konstatavo, kad teisėja R. Augustė, sprendama nusišalinimo nuo civilinės bylos nagrinėjimo klausimą, nesilaikė Teisėjų etikos kodekso įtvirtintų pareigingumo (Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnio 3 punktas), teisingumo ir nešališkumo (Teisėjų etikos kodekso 8 straipsnio 6 punktas) principų.

Komisija, konstatavo, kad teisėjos R. Augustės 2019 m. birželio 18 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 2VP-6823-769/2019 turinys neatitiko procesiniam dokumentui keliamų kokybės standartų reikalavimų, jos atskiros formuluotės kitų teisėjų atžvilgiu yra įžeidžiančio turinio, t. y. procesiniame dokumente dėstomi ne teisiniai argumentai dėl pareikšto nušalinimo, bet reiškiamas subjektyvi teisėjos nuomonė apie teismo administraciją, keliamos prielaidos apie teisėjų korupcinius ryšius. Komisija, remdamasi aukščiau išdėstytais motyvais, konstatavo, kad teisėja R. Augustė 2019 m. birželio 18 d. nutartyje, pateikdama vertinimus dėl galimų korupcinių ryšių, netiesiogiai nurodydama sąsajas su teisėju E. M., pažeidė pavyzdingumo (Teisėjų etikos kodekso 14 straipsnio 1 ir 2 punktai), padorumo (Teisėjų etikos kodekso 13 straipsnio 3 ir 5 punktai), solidarumo (Teisėjų etikos kodekso 16 straipsnio 1 punktas) principus.

Vertindama teisėjos R. Augustės veiksmus – tarnybinių pranešimą dėl teisėjos L. S. procesinių sprendimų civilinėje byloje Nr. 2YT-6823-769/2019 – Komisija pažymėjo, kad teisėjo pareigas einantis asmuo ypač turėtų suvokti ir gerbti teisėjų nepriklausomumo, kaip konstitucinės vertybės, apsaugą bei jos svarbą. Komisijos Sprendime konstatuota, kad teisėjos R. Augustės 2019 m. birželio 25 d. tarnybiniame pranešime dėl teisėjos L. S., teiktame Klaipėdos apylinkės teismo pirmininkui, nurodyti teiginiai prieštarauja konstituciniam teisėjo nepriklausomumo principui (šis principas įtvirtintas Teisėjų etikos kodekso 9 straipsnyje). Komisijos nuomone, teisėja, neturėdama

tam įgaliojimų, atlikusi teisėjos L. S. procesinių sprendimų vertinimą bei padariusi asmenines išvadas apie jų neteisėtumą, nepagrįstai savo veiksmus vertina kaip teisėjo pareigos, nurodytos Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnio 5 punkte – „reaguoti į kitų teisėjų, prokurorų ir advokatų padarytų įstatymų bei profesinės etikos pažeidimus“, įvykdymą. Komisija pažymėjo, kad Teisėjų etikos kodekso 13 straipsnyje apibrėžto padorumo principo turinys yra siejamas ne tik su pareiga nemenkinti kitų bendradarbių darbo, elgtis su jais bei kitais asmenimis pagarbiai (5 punktas), bet ir su pareiga susilaikyti nuo viešų pasisakymų apie kitų teisėjų nagrinėjamas bylas (6 punktas). Teisėjų etikos kodekso 16 straipsnyje įtvirtintas solidarumo principas įpareigoja teisėjus tarpusavio santykius grįsti pasitikėjimu, sąžiningumu, tolerancija, taktiškumu ir mandagumu. Komisija padarė išvadą, kad teisėjos R. Augustės reakcija į teismo administracijos veiksmus gavus KRATC pareiškimą dėl teisėjos nušalinimo, tarnybinių pranešimų dėl E. M. bei L. S. turinys, kitų teisėjų procesinių sprendimų tikrinimas ir vertinimas neatitinka Teisėjų etikos kodekso įtvirtintų teisėjų pareigingumo, padorumo, solidarumo principų reikalavimų.

Dėl Teikime nurodytų teiginių, jog teisėja R. Augustė galimai naudojo jai suteiktą LITEKO prieigą ne darbinėms funkcijoms vykdyti, bei teismo pirmininko išreikšto prašymo įvertinti, ar teisėja R. Augustė, turėdama nemažai privačių teisminių procesų, nepiktnaudžiavo jai suteikta prieiga prie LITEKO bei neteisėtai naudojosi darbo priemonėmis, Komisija pažymėjo, kad pagal jai nustatytą kompetenciją ji nėra įgaliota tikrinti teismo organizacinio darbo. Nei Teikime, nei Klaipėdos apygardos teismo pateiktoje tyrimo išvadoje jokių objektyvių duomenų apie galimą teisėjos R. Augustės piktnaudžiavimą darbo priemonėmis nėra pateikta, Komisija šiuo pagrindu klausimo dėl teisėjos R. Augustės galimo etikos pažeidimo nesprendė.

Teisėjų garbės teismo posėdyje teisėja R. Augustė su Komisijos Sprendime konstatuotais teisėjų etikos pažeidimais iš esmės nesutiko. Nurodė, kad tuo laikotarpiu, kai buvo gautas KRATC pareiškimas dėl jos nušalinimo, bylų su KRATC, kuriose ji būtų proceso šalis, nebeturėjo, todėl mano, kad neturėjo pareigos nusišalinti nuo civilinės bylos pagal KRATC ieškinį nagrinėjimo. Teisėja paaiškino, kad 2018 m. birželio 18 d. nutartimi ji teismo pirmininką informavo apie jai teisėjo E. M. neteisėtai daromą spaudimą. Nutartyje ji pažymėjo, kad neturi jokių duomenų apie tai, kad KRATC dėl jos vėl kreipėsi į teismą, todėl pagrindo nusišalinti nuo civilinės bylos nagrinėjimo nebuvo, tačiau ji nusišalina dėl to, kad nebebūtų atliekami neteisėti veiksmai iš trečiųjų asmenų pusės teismui, kad nebūtų žeminamas teismo autoritetas. Teisėja mananti, kad Pranešėjų apsaugos įstatymas leidžia jai bet kokia forma pranešti vadovui apie neteisėtus veiksmus, būtent tai ji ir padarė – apie E. M. interesų konfliktą informavo teismo pirmininką minėta nutartimi bei vėliau teiktais tarnybiniais pranešimais (paaiškinimais). R. Augustė paaiškino, kad apie KRATC pradėtą dar vieną bylą administraciniame teisme ji sužinojo jau po 2019 m. birželio 18 d. nutarties priėmimo. R. Augustė nurodė, kad tikrino teisėjos L. S. nagrinėjamą civilinę bylą, nes jai kilo klausimų, ar teisėja sąžiningai nagrinėja bylas, mano, kad teisėja L. S. priėmė būtent tokį procesinį sprendimą, nes buvo paveikta E. M. Ji pati matė, kaip E. M. teismo patalpose bendrauja su KRATC atstovu A. Ž. Teisėja paaiškino, kad buvusi teismo pirmininkė žinojo apie visas teismuose nagrinėjamas bylas, susijusias su R. Auguste, o 2016 m. ji buvo informavusi S. Bliudsukį apie civilinę bylą, susijusią su buto pirkimu Vilniuje, apie kitas jos bylas su KRATC, todėl S. Bliudsukis turėjo pats žinoti ir žinojo. Teisėja R. Augustė nurodė, kad pirmasis jos ginčas su KRATC prasidėjo 2011 m. Buvusią teismo pirmininkę ji buvo žodžiu informavusi apie teismuose nagrinėjamas su ja susijusias bylas. Buvusi teismo pirmininkė nematė pagrindo ją nušalinti nuo visų KRATC bylų. Teisėja patvirtino, kad dabartinio teismo pirmininko S. Bliudsukio raštu nėra informavusi apie bylas su KRATC. Paaiškiniame teismo pirmininkui nurodė tik vieną tuo metu nagrinėjamą bylą. Patvirtino, kad yra nagrinėjusi bylas, kuriose proceso šalis yra KRATC.

Teisėjų garbės teismas, išnagrinėjęs drausmės bylos medžiagą, išklauses teisėjos R. Augustės paaiškinimų,

k o n s t a t u o j a :

III. Teisėjų garbės teismo argumentai ir išvados

Teismų įstatymo 83 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad teisėjas gali atsakyti drausmine tvarka trimis atvejais: už teisėjo vardą žeminantį poelgį, už kitų Teisėjų etikos kodekso reikalavimų pažeidimą ir už įstatymuose numatytų teisėjų darbinės ar politinės veiklos apribojimų nesilaikymą. To paties straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad teisėjo vardą žeminantis poelgis – tai su teisėjo garbe nesuderinamas ir Teisėjų etikos kodekso reikalavimų neatitinkantis poelgis, kuriuo pažeminamas teisėjo vardas bei kenkiama teismo autoritetui; teisėjo vardą žeminančiu poelgiu taip pat pripažįstamas bet koks pareiginis nusižengimas – aiškiai aplaidus konkrečios teisėjo pareigos atlikimas arba jos neatlikimas be pateisinamos priežasties.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2014 m. kovo 10 d. sprendime pažymėjo, jog Lietuvos Respublikos Konstitucijoje *expressis verbis* nėra nustatyta, kokie teisėjo poelgiai priskirtini prie tokių, kuriais yra pažeminamas teisėjo vardas; formuluotė „teisėjo vardą pažeminantis poelgis“ yra talpi, ji apima ne tik teisėjo elgesį, kuriuo jis teisėjo vardą pažemino vykdydamas savo, kaip teisėjo, įgaliojimus, bet ir teisėjo vardą pažeminusį elgesį, nesusijusį su teisėjo įgaliojimų vykdymu; pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją įstatymų leidėjas, taip pat teismų savivaldos institucijos turi diskreciją nustatyti, kokie teisėjo poelgiai priskirtini prie tokių, kuriais pažeminamas teisėjo vardas, tačiau nei įstatymais, nei teismų savivaldos institucijų sprendimais negali būti nustatytas koks nors išsamus (baigtinis) poelgių, kuriais teisėjas pažemina teisėjo vardą, sąrašas; ar teisėjo poelgis yra toks, kuriuo pažeminamas teisėjo vardas, kiekvieną kartą turi būti sprendžiama įvertinus visas su tuo poelgiu susijusias ir turinčias reikšmės bylai aplinkybes (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2006 m. lapkričio 27 d., 2007 m. sausio 16 d. nutarimai, 2014 m. kovo 10 d. sprendimas).

Teisėja R. Augustė nesutiko su konstatuotais Teisėjų etikos kodekso nuostatų pažeidimais, todėl Teisėjų garbės teismas pagal savo kompetenciją iš naujo įvertina bei pasisako dėl Komisijos nustatytų faktinių drausmės bylos aplinkybių bei sprendžia, ar šios aplinkybės sudaro pagrindą teisėjos R. Augustės elgesį vertinti kaip neatitinkantį Teisėjų etikos kodekso reikalavimų.

Dėl pareigos informuoti apie teismo procesus nevykdymo

Priimdama Sprendimą, Komisija visų pirma konstatavo, kad teisėja R. Augustė nevykdė savo, kaip teisėjos, pareigos, įtvirtintos Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje, įpareigojančios teisėją raštu pranešti teismo pirmininkui apie teismo procesą, kuriame tas teisėjas yra proceso šalis.

Drausmės byloje surinkti duomenys patvirtina, kad Klaipėdos apylinkės teisme 2019 m. birželio 13 d. buvo gautas KRATC pareiškimas dėl teisėjos R. Augustės nušalinimo civilinėje byloje Nr. 2VP-6823-769/2019, nušalinimo pagrindas – Regionų apygardos administracinio teismo Klaipėdos rūmuose nagrinėjama administracinė byla Nr. 1-5991-609/2019 pagal KRATC ieškinį atsakovei R. Augustei bei 2019 m. kovo 20 d. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išnagrinėta dar viena byla tarp KRATC ir R. Augustės dėl vietinės rinkliavos įsiskolinimo. Klaipėdos apylinkės teismo pirmininko Teikime nurodyta, kad, patikrinus LITEKO duomenis, buvo nustatyta, kad tai ne vienintelė Lietuvos teismuose nagrinėjama byla, apie kurią teisėja R. Augustė nebuvo informavusi teismo pirmininko: 2018–2019 m. Alytaus apylinkės teismo Druskininkų rūmuose buvo išnagrinėta civilinė byla (teismo proceso Nr. 2-09-3-00369-2017-2), vieną administracinę bylą, kurioje R. Augustė buvo atsakovė (teismo proceso Nr. 3-63-3-02865-2016-5), Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas pirmą kartą grąžino iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui, antrą kartą Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2019 m. kovo 20 d. nutartimi atsakovės R. Augustės skundą atmetė. Administracinėse bylose pareiškėjas yra KRATC. Drausmės byloje surinkti duomenys patvirtina, kad teisėja R. Augustė jokia forma (nei raštu, nei žodžiu) nebuvo informavusi teismo pirmininko apie su ja susijusius teisinius procesus. Teisėja R. Augustė to nepadarė nei gavusi minėtą KRATC nušalinimo pareiškimą civilinėje byloje Nr. 2VP-6823-769/2019, nei vėliau – teismo pirmininkui 2019 m. birželio 20 d. raštu pasiūlius pateikti paaiškinimus, ar teisėja turi (turėjo) teisminių procesų, kuriuose ji yra (buvo) byloje dalyvaujanti šalis, jeigu taip, tai kodėl nevykdė teisėjo pareigos, numatytos Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje. Matyti, kad

teisėja R. Augustė taip pat ir Teisėjų etikos ir drausmės komisijai teiktuose paaiškinimuose konkrečių teismo procesų nenurodė, argumentuodama, kad Klaipėdos apylinkės teismo pirmininkas S. Bliudskis turėjo žinoti apie jos teisminius procesus, nes tai patvirtina jo teiktos teisėjos charakteristikos duomenys. Iš esmės tuos pačius argumentus teisėja R. Augustė pakartojo ir Teisėjų garbės teismo posėdyje, teigdama, kad apie ankstesnius jos teisminius procesus su KRATC teismo pirmininkas S. Bliudskis turėjo pats žinoti, o apie jos atžvilgiu KRATC inicijuotą dar vieną bylą administraciniame teisme ji pati sužinojo vėliau, jau po 2019 m. birželio 18 d. nutarties priėmimo.

Teisėjų garbės teismo nuomone, šie teisėjos R. Augustės teiginiai dėl to, kad teismo pirmininkui turėjo būti žinoma apie teismo procesus, kuriuose ji yra proceso šalis, vertintini kritiškai, laikytini subjektyviu situacijos vertinimu bei nepaneigia fakto, kad teisėja R. Augustė nevykdė imperatyvios pareigos raštu pranešti apie teismo procesą.

Teismų įstatymo 43 straipsnyje, apibrėžiančiame teisėjo pareigas, be kitų pareigų, nustatyta, kad teisėjas privalo raštu pranešti teismo pirmininkui apie teismo procesą, kuriame tas teisėjas yra proceso šalis. Teisėjas taip pat privalo raštu pranešti teismo pirmininkui apie teismo procesą, kuriame to teisėjo sutuoktinis, vaikai (įvaikiai), tėvai (įtėviai), broliai, seserys (įbroliai, įseserės), taip pat jo sutuoktinio vaikai (įvaikiai), tėvai (įtėviai), broliai, seserys (įbroliai, įseserės) yra proceso šalis, jei byla teisinga teismui, kuriame jis dirba teisėju. To paties straipsnio 6 dalyje įtvirtinta, kad už teisėjo pareigų nevykdymą teisėjas atsako Teismų įstatyme nustatyta tvarka.

Teisėjų garbės teismo vertinimu, nustačius aplinkybes, jog teisėja R. Augustė, turėdama Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje nustatytą imperatyvią pareigą, įpareigojančią teisėją raštu pranešti teismo pirmininkui apie teismo procesą, kuriame tas teisėjas yra proceso šalis, šios pareigos nevykdė – teismo pirmininko raštu neinformavo apie su ja susijusius teisminius procesus, darytina išvada, kad teisėja R. Augustė pažeidė Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalį, tokiu būdu aiškiai aplaidžiai atliko savo, kaip teisėjos, pareigas. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad Komisija pagrįstai nustatė, jog teisėja R. Augustė padarė Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnio 1 ir 3 punktuose įtvirtinto pareigingumo principo, įpareigojančio teisėją nepažeisti Lietuvos Respublikos Konstitucijos, tarptautinių sutarčių, įstatymų ir kitų teisės aktų, savo pareigas atlikti nepriekaištingai, laiku, profesionaliai ir dalykiškai, pažeidimą. Teisėjų garbės teismo nuomone, toks teisėjos R. Augustės elgesys nesuderinamas su geru teisėjo vardu ir kenkia teismo autoritetui.

Dėl veiksmų nusišalinant nuo civilinės bylos Nr. 2VP-6823-769/2019 nagrinėjimo

Komisija Sprendime taip pat konstatavo, kad teisėja R. Augustė, spręsdama nusišalinimo nuo civilinės bylos Nr. 2VP-6823-769/2019 nagrinėjimo klausimą, nesilaikė Teisėjų etikos kodekso įtvirtintų pareigingumo (Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnio 3 punktas), teisingumo ir nešališkumo (Teisėjų etikos kodekso 8 straipsnio 6 punktas) principų.

Teisėjų garbės teismas pažymi, kad teisė į nešališką teismą yra viena žmogaus teisių, ginamų tiek nacionaliniu, tiek tarptautiniu lygmeniu (Konstitucijos 29 straipsnis, 31 straipsnio 2 dalis, 109 straipsnis, Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnio 1 dalis, CPK 6, 21 straipsniai). Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2001 m. vasario 12 d. nutarime yra konstatavęs, kad asmens konstitucinė teisė, jog jo byla išnagrinėtų nešališkas teismas, reiškia, kad asmens bylos negali nagrinėti teisėjas, dėl kurio nešališkumo gali kilti abejonių; teisėjas, nagrinėjantis bylą, turi būti neutralus; teismo nešališkumas, kaip ir teismo nepriklausomumas, yra esminė žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimo garantija, būtina teisingo bylos išnagrinėjimo, pasitikėjimo teismu sąlyga. Dėl to turi būti šalinamos prielaidos, galinčios kelti abejonių dėl teisėjo ir teismo šališkumo.

Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikoje pabrėžiama, kad teisė į nešališką teismą turi būti nagrinėjama dviem aspektais – subjektyviuoju ir objektyviuoju. Subjektyvusis teismo ir teisėjo nešališkumas reiškia, kad nė vienas teisėjas neturi išankstinio nusistatymo ar nėra tendencingas (žr. Hauschildt v. Denmark, no. 154, § 48). Nešališkumas paprastai reiškia išankstinio nusistatymo, tendencingumo nebuvimą ir Konvencijos 6 straipsnio 1 dalies kontekste gali būti nagrinėjamas dviem aspektais. Teismas turi būti subjektyviai nešališkas, šia prasme atsižvelgtina į asmeninius teisėjo įsitikinimus ir elgesį, t. y. nė vienas teismo narys neturi turėti išankstinio nusistatymo ar būti

tendencingas. Pagal objektyvųjį kriterijų vertintina, ar pats teismas ir, be kitų aspektų, jo sudėtis „pateikia“ pakankamas garantijas, pašalinančias bet kokią abejonę dėl jo nešališkumo (žr., be daugelio kitų, Fey v. Austria, 24 February 1993, Series A no. 255, §§ 27, 28 and 30, Wettstein v. Switzerland, no. 33958/96, § 42, ECHR 2000-XII, Micallef v. Malta (GC), no. 17056/06, 15 January 2008).

Teisėjas privalo nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo, jeigu yra interesų konfliktas arba turima informacijos, jog privataus pobūdžio aplinkybės gali pakenkti bylos nagrinėjimui. Bangaloro teisėjų elgesio principų, priimtų 2002 m. Hagoje vykusiame teismų pirmininkų posėdyje, 2.5 punkte nustatyta, kad teisėjas turi nusišalinti nuo teismo proceso, jeigu jis negali išnagrinėti bylos nešališkai arba jeigu protingam stebėtojų gali atrodyti, kad teisėjas negali nešališkai išnagrinėti bylos.

Siekiant užtikrinti realų teisės į nešališką ir objektyvų teismą įgyvendinimą, CPK normose įtvirtintas nušalinimo institutas. Byloje dalyvaujantis asmuo, manydamas, kad jo bylą nagrinėjantis teisėjas gali būti neobjektyvus ir šališkas, gali, remdamasis CPK 65–66 straipsniuose nurodytomis aplinkybėmis, teikti motyvuotą teisėjo nušalinimo pareiškimą (CPK 68 straipsnis). Be to, CPK 65, 66 straipsniuose įtvirtinta teisėjo pareiga nusišalinti, kai egzistuoja atitinkamos aplinkybės, keliančios (ar galinčios kelti) abejonį dėl teisėjo nešališkumo.

Pažymėtina, kad teisėjas, nagrinėjantis bylą, pats kiekvienu atveju sprendžia, ar yra aplinkybės, dėl kurių gali kilti abejonų jo nešališkumu, kadangi galimybė nagrinėti bylą priklauso nuo teisėjo vertinimo, ar jis pats gali nešališkai išnagrinėti bylą, ar teisėjas atrodys nešališkai protingam pašaliniam stebėtojų. Teisėjų garbės teismo nuomone, toks teisėjo elgesys, kai teisėjas dėl aplinkybių, kurios jam buvo žinomos ieškinio (pareiškimo) priėmimo stadijoje, imasi bylos nagrinėjimo, yra nepateisinamas ir vertintinas kaip aplaidus teisėjo pareigos atlikimas.

Drausmės byloje esantys duomenys patvirtina, kad 2019 m. birželio 13 d. Klaipėdos apylinkės teisme gautas UAB Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centro KRATC pareiškimas dėl teisėjos R. Augustės nušalinimo civilinėje byloje Nr. 2VP-6823-769/2019, nušalinimo pagrindas – Regionų apygardos administracinio teismo Klaipėdos rūmuose nagrinėjama administracinė byla Nr. 1-5991-609/2019 pagal KRATC ieškinį atsakovei R. Augustei bei 2019 m. kovo 20 d. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išnagrinėta dar viena byla tarp KRATC ir R. Augustės dėl vietinės rinkliavos įsiskolinimo. Taip pat drausmės bylos duomenimis nustatyta, kad 2018–2019 m. laikotarpiu vieną administracinę bylą, kurioje pareiškėjas buvo KRATC, o R. Augustė – atsakovė (teisminio proceso Nr. 3-63-3-02865-2016-5), Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas pirmą kartą grąžino iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui, antrą kartą Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2019 m. kovo 20 d. nutartimi atsakovės R. Augustės skundą atmetė. Teisėja R. Augustė Teisėjų garbės teismo posėdyje paaiškino, kad teisminiai ginčai dėl vietinės rinkliavos mokesčio už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą mokėjimo tarp jos ir Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos vyksta jau nuo 2011 metų. Šias aplinkybes patvirtina ir 2017 m. Teisėjų garbės teisme nagrinėtoje teisėjos R. Augustės drausmės byloje esantys duomenys (Teisėjų garbės teismo 2017 m. liepos 3 d. sprendimas Nr. 21P-4). Teisėjų garbės teismas sutinka su Komisijos Sprendime padaryta išvada, jog tai, kad nušalinimą nuo civilinės bylos nagrinėjimo teisėjai R. Augustei pareiškė KRATC, su kuriuo teisėja buvo įsitraukusi į teisminius ginčus, suponavo teisėjos R. Augustės pareigą vadovaujantis teisiniais argumentais įvertinti, ar yra įstatyme nenustatytų aplinkybių, kurios gali kelti abejonų dėl teisėjo nešališkumo, ar jis pats gali nešališkai išnagrinėti bylą ir ar teisėjas atrodys nešališkai pašaliniam stebėtojų. Nagrinėjamu atveju teisėja R. Augustė nei KRATC ieškinio priėmimo stadijoje, nei vėliau, nagrinėdama jai pareikštą nušalinimą, nevertino, ar yra realių faktų, kurie kelia abejonų dėl jos nešališkumo, nepasisakė dėl bylos dalyvio pareikšto nušalinimo motyvų, tai yra turimų teisminių ginčų kituose Lietuvos Respublikos teismuose, tačiau apsiribojo konstatavimu, jog nepateikta įrodymų dėl jos galimo šališkumo, ir nors 2019 m. birželio 18 d. nutartimi nusišalino nuo bylos nagrinėjimo, tai padarė visai kitais pagrindais – dėl neva jai daromo spaudimo.

Teismo vertinimu, objektyvaus stebėtojo požiūriu turi būti atsižvelgta į tai, kad teisminiai ginčai dėl vietinės rinkliavos mokesčio už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą mokėjimo tarp teisėjos R. Augustės iš vienos pusės ir Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos bei KRATC iš

kitos pusės vyksta jau nuo 2011 metų, todėl ši aplinkybė pašaliniam stebėtojų gali sudaryti realų pagrindą kilti pakankamai abejonių dėl teismo nešališkumo.

2019 m. birželio 18 d. priimtos nutarties vertinimas

Taip pat iškeldama teisėjai R. Augustei drausmės bylą Komisija konstatavo, kad teisėjos R. Augustės 2019 m. birželio 18 d. priimtos nutarties civilinėje byloje Nr. 2VP-6823-769/2019 turinys neatitiko procesiniam dokumentui keliamų kokybės standartų reikalavimų, jos atskiros formuluotės kitų teisėjų atžvilgiu yra įžeidžiančio turinio, t. y. procesiniame dokumente dėstomi ne teisiniai argumentai dėl pareikšto nušalinimo, bet reiškiami subjektyvi teisėjos nuomonė apie teismo administraciją, keliamos prielaidos apie teisėjų korupcinius ryšius.

Teisėjų garbės teismas pažymi, kad teismo kaip teisingumą vykdančios institucijos priimamų procesinių sprendimų turiniui keliami imperatyvūs reikalavimai. Šie reikalavimai leidžia užtikrinti, kad priimamas teisines pasekmes sukuriantis dokumentas būtų logiškas, aiškus bei pagrįstas nuosekliu bylos aplinkybių ir susiklosčiusių santykių reglamentuojančių teisės normų įvertinimu. Pabrėžtina, kad CPK 270 straipsnio 4 dalyje nurodyta, jog sprendime turi būti ne tik įvardinti įrodymai, tačiau atliktas ir jų vertinimas, išdėstyti motyvai, kuriais vadovaujantis buvo padarytos tam tikros išvados. Siekiant užtikrinti teismų priimtų procesinių sprendimų kokybę, Teisėjų tarybos 2016 m. gegužės 27 d. nutarimu Nr. 13P-65(7.1.2) „Dėl Rekomenduojamų teismų procesinių sprendimų kokybės standartų patvirtinimo“ buvo patvirtinti Rekomenduojamų teismų procesinių sprendimų kokybės standartai.

Oficialioji konstitucinė doktrina imperatyviai įpareigoja teisėją, atliekant savo konstitucinę priedermę vykdyti teisingumą, priimti motyvuotus ir pagrįstus sprendimus, bylas nagrinėti savarankiškai, savo nuožiūra spręsti visus su nagrinėjama byla susijusius klausimus, vadovaujantis teise, remiantis visapusišku ir objektyviu faktų vertinimu, savo žiniomis, vidiniu įsitikinimu, etikos reikalavimais. Taigi, procesinių dokumentų turinys, be visų kitų reikalavimų, turi atitikti ir etikos reikalavimus.

Drausmės byloje esantys duomenys patvirtina, kad 2019 m. birželio 18 d. teisėja R. Augustė civilinėje byloje Nr. 2VP-6823-769/2019 priėmė nutartį, kuria tenkino ieškovo KRATC pareiškimą dėl nušalinimo ir nusišalino nuo bylos nagrinėjimo, nurodydama nusišalinimo pagrindą – jai tariamai E. M. daromą spaudimą. Taip pat drausmės byloje surinktais duomenimis, teisėja R. Augustė 2019 m. birželio 20 d. teismo pirmininkui pateikė tarnybinių pranešimą ir 2019 m. birželio 25 d. paaiškinimą, kuriuose išsako nuomonę, kad teisėjas E. M. pažeidė daugelį teisėjų etikos principų darydamas jai spaudimą dėl nusišalinimo, tiesiogiai reiškia prielaidas dėl jo korupcinių ryšių su KRATC atstovu, dėl sutartos tolesnės bylos eigos.

Matyti, kad teisėjos R. Augustės 2019 m. birželio 18 d. priimtoje nutartyje užsimenama apie korupcinius ryšius, nurodant sąsajas su teisėju E. M., laikinai einančiu teismo pirmininko pareigas. Nutartyje nurodyta: „Tačiau nors byloje ir nėra nurodyta jokių nušalinimo pagrindų, atsižvelgus į l. e. p. teismo pirmininko pavaduotojo E. M. nurodytas aplinkybes, pareiškėjos daromą spaudimą teismui dėl teisėjos Rasos Augustės nušalinimo nuo KRATCo bylų, teisėjo E. M. draugiškus santykius su KRATCo teisės skyriaus viršininku A. Ž., byloje dalyvaujančių asmenų telefoninius pokalbius su l. e. p. teismo pirmininko pavaduotoju dėl bylų nagrinėjimo, įvertinus paties teisėjo E. M. primygtinį siūlymą teisėjai šalintis nuo visų KRATCo bylų, dabartinės teismo administracijos požiūrį į teismo nešališkumą, siekiant išvengti tolesnio pašalinių asmenų neteisėto spaudimo teismui, nuo tolesnių procesinių veiksmų šioje byloje (pareiškimo grąžinimo pareiškėjai neištaisius trūkumų) nusišalintina.

Pažymėtina, kad korupcija – tai piktnaudžiavimas patikėta galia siekiant asmeninės naudos; privatus interesai – asmens, dirbančio valstybinėje tarnyboje, asmeninis turtinis ar neturtinis suinteresuotumas, galintis turėti įtakos sprendimams atliekant tarnybines pareigas. L. e. p. teismo pirmininko pavaduotojo nurodytu Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymu siekiama užtikrinti, kad priimant sprendimus pirmenybė būtų teikiama viešiesiems interesams, įtvirtinti priimamų sprendimų nešališkumą ir užkirsti kelią atsirasti bei plisti korupcijai

valstybinėje tarnyboje (Įstatymo 1 straipsnis, 2 straipsnio 1 dalis), būtent todėl privaloma deklaruoti artimus asmenis (draugus, gimines, pažįstamus), kitus žinomus asmenis, dėl kurių gali kilti interesų konfliktas. Teisėjos R. Augustės ir KRATCo (A. Ž.) jokie artimi santykiai, dėl ko gali atsirasti ir plisti korupcija, nesieja. Tokius santykius ir ryšius turi deklaruoti bei nuo visų konsultacijų telefonu, informacijų teikimo, nurodymų vykdymo, bylų nagrinėjimo galimai turėtų šalintis kiti aukščiau nurodyti asmenys.“

Teisėja R. Augustė savo teiginiais išreiškė labai rimtus kaltinimus kitiems teisėjams, tačiau Teisėjų garbės teismo posėdyje negalėjo nurodyti konkrečių faktų, kurie patvirtintų šiuos kaltinimus. Teisėjų garbės teismas pažymi, kad teisėjos R. Augustės prielaidos apie galimus l. e. p. teismo pirmininko pavaduotojo E. M. korupcinius ryšius bei pažeidimus deklaruojant privačius interesus pareikštos neturint faktinio pagrindo ir vertinamos kaip nesąžiningos.

Klausimas dėl teisėjo nusišalinimo motyvų išsamumo yra procesinio vertinamojo pobūdžio, sudarantis teismo veiklos vykdant teisingumą dalyką ir teisėjų etikos aspektu nevertintinas, tačiau akivaizdu, kad 2019 m. birželio 18 d. teisėjos R. Augustės nutartyje nurodyti motyvai ir teiginiai dėl teisėjo E. M. korupcinio pobūdžio veikų yra nesusiję nei su ieškovo pareiškimu dėl nušalinimo nurodytais pagrindais, nei apskritai su nagrinėjama byla. Teisėjų garbės teismo posėdžio metu teisėja R. Augustė paaiškino, kad 2019 m. birželio 18 d. nutartimi ji įgyvendino Pranešėjų apsaugos įstatyme nustatytą teisę, leidžiančią bet kokia forma pranešti vadovui apie neteisėtus veiksmus, būtent taip ji ir padarė – apie E. M. interesų konfliktą informavo teismo pirmininką. Teisėjų garbės teismas kritiškai vertina tokius teisėjos R. Augustės argumentus ir pažymi, kad civilinėje byloje priimama teismo nutartis yra procesinis dokumentas, kuriuo išsprendžiami konkrečios bylos nagrinėjimo metu iškylantys klausimai ir įforminami procesiniai teismo veiksmai. Teismo nutartis – tai procesinės veiklos rezultatas konkrečioje byloje, ir ji turi būti priimama laikantis proceso įstatyme nustatytų reikalavimų. Teisėjo santykiai su teismo administracija, kitais teisėjais ir kiti, su nagrinėjama byla nesusiję klausimai neturėtų būti sprendžiami teisėjui pasirenkant tokią formą (įforminami procesiniais dokumentais konkrečioje nagrinėjamoje byloje).

Pažymėtina, kad bylą nagrinėjantis teisėjas, procesine tvarka nagrinėdamas byloje gautus pareiškimus (prašymus), turi laikytis procesinio teismo dokumento (nagrinėjamu atveju – nutarties) turiniui keliamų reikalavimų, nustatytų teisės aktuose, o būdamas profesionalus teisininkas Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnio 5 punkte nustatytos pareigos reaguoti į kitų teisėjų, prokurorų ir advokatų padarytus įstatymų bei profesinės etikos pažeidimus įgyvendinimui pasirinkti adekvačius, teisės aktuose numatytus būdus ir priemones.

Teisėjams suteikti įgaliojimai vykdyti teisingumą, teisėjo statusas veikia ir teisėjų asmeninį gyvenimą bei jų poelgius neprofesinės veiklos metu, nes teisėjo neapgalvoti poelgiai vėliau visuomenės gali būti vertinami kaip pagrindas nepasitikėti teisėju ir (arba) teismu, smukti jų autoritetui. Tai suponuoja tokį teisėjo elgesį, kad teisėjas, vykdydamas teisingumą, turi būti ne tik nešališkas, bet ir neutralus, paisyti teisingumo bei kitų bendražmogiškųjų vertybių bet kurioje kitoje situacijoje, kad ateityje nagrinėjant bylą proceso dalyviai neturėtų priežasties abejoti teisėjo reputacija, nešališkumu, juo pasitikėtų bei tikėtų, jog jo procesiniai sprendimai teisingi, priimti vadovaujantis įstatymu. Teisėjų etikos kodeksas nustato pagrindinius teisėjų elgesio principus, reglamentuoja teisėjų elgesį tiesioginių pareigų atlikimo metu ir elgesį, nesusijusį su tiesioginių pareigų atlikimu (Teisėjų etikos kodekso 1 straipsnis). Šio kodekso, kuris be išlygų taikomas visiems teisėjams, tikslas – apibrėžti veiklos ir elgesio principus, kurių turi laikytis teisėjas, vykdydamas teisės aktuose nustatytas funkcijas ir laisvu nuo tiesioginių funkcijų vykdymo metu; įtvirtinti, kad teisingumas ir kitos bendrai priimtoms žmogiškosios vertybės teismų veikloje turi prioritetą; didinti visuomenės pasitikėjimą teismais ir teisėjais, kelti jų autoritetą (Teisėjų etikos kodekso 2, 3 straipsniai). Kaip jau minėta, vadovaudamasis Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnyje nustatytu pareigingumo principu, teisėjas privalo nepažeisti įstatymų ir kitų teisės aktų; surašyti procesinius dokumentus taip, kad jie atitiktų įstatymų reikalavimus; savo pareigas atlikti nepriekaištingai, laiku, profesionaliai ir dalykiškai. Teisėjų etikos kodekso 8 straipsnis nustato teisingumo ir nešališkumo principus, kuriais vadovaudamasis teisėjas privalo nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo, jeigu yra interesų konfliktas arba turima informacijos, jog privataus pobūdžio aplinkybės gali pakenkti bylos

nagrinėjimui. Vadovaudamasis pavyzdingumo principu, teisėjas privalo profesinėje veikloje ir privačiame gyvenime savo elgesiu, kalba, drausme, išvaizda rodyti pavyzdį, laikytis visuotinai pripažintų moralės normų ir etikos reikalavimų ir nežeminti teisėjo vardo; saugoti savo profesijos garbę ir prestižą (Teisėjų etikos kodekso 14 straipsnio 1 ir 2 punktai). Padorumo principas įpareigoja teisėją darbinėje ir kitoje viešojoje veikloje bei privačiame gyvenime elgtis sąžiningai, korektiškai, mandagiai ir garbingai; nemenkinti kitų bendradarbių darbo, elgtis su jais bei kitais asmenimis pagarbiai, spręsti konfliktines situacijas taikiai ir mandagiai, nereikšti niekam paniekos, neįžeidinėti, neplūsti, nevartoti smurto (Teisėjų etikos kodekso 13 straipsnio 3 ir 5 punktai). Vadovaudamasis solidarumo principu, teisėjas tarpusavio santykius privalo grįsti pasitikėjimu, sąžiningumu, tolerancija, taktiškumu ir mandagumu (Teisėjų etikos kodekso 16 straipsnio 1 punktas).

Teisėjų garbės teismas, įvertinęs drausmės byloje nustatytas aplinkybes, pripažįsta pagrįstomis Komisijos Sprendime padarytas išvadas, jog aukščiau aptartas teisėjos R. Augustės elgesys, kai, nevertindama nusišalinimo pagrindo egzistavimo, teisėja ėmėsi civilinės bylos pagal KRATC ieškinį nagrinėjimo, o vėliau, spręsdama pateiktą nušalinimo pareiškimą, konkrečiai ir dalykiškai nevertino nušalinimo pareiškime nurodytų faktinių aplinkybių, pažeidžia Teisėjų etikos kodekso įtvirtintų pareigingumo (Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnio 3 punktas), teisingumo ir nešališkumo (Teisėjų etikos kodekso 8 straipsnio 6 punktas) principų reikalavimus. Taip pat, Teisėjų garbės teismo nuomone, 2019 m. birželio 18 d. nutartyje, 2019 m. birželio 20 d. tarnybiniame pranešime, 2019 m. birželio 25 paaiškinime pateikiami vertinimai dėl galimų teisėjo E. M. korupcinių ryšių leidžia konstatuoti, kad šiais veiksmais R. Augustė pažeidė sąžiningumo, pavyzdingumo (Teisėjų etikos kodekso 14 straipsnio 1 ir 2 punktai), padorumo (Teisėjų etikos kodekso 13 straipsnio 3 ir 5 punktai), solidarumo (Teisėjų etikos kodekso 16 straipsnio 1 punktas) principus.

Dėl teisėjos Rasos Augustės tarnybinio pranešimo apie teisėjos L. S. nutartį

Drausmės byloje nustatyta, kad teisėja R. Augustė 2019 m. birželio 25 d. teismo pirmininkui pateikė tarnybinį pranešimą „Dėl teisėjos L. S.“, kuriame pateikė teisėjos L. S. procesinio sprendimo (nutarties) vertinimą, bei, padariusi asmenines išvadas apie jo neteisėtumą, prašė spręsti teisėjos L. S. drausminės atsakomybės klausimą. Teisėjų garbės teismo posėdžio metu teisėja R. Augustė paaiškino, kad revizuodama teisėjos L. S. nagrinėjamą bylą vykdė savo kaip pareigingos teisėjos pareigas, kadangi turėjo įtarimų, kad teisėja L. S. nesąžiningai nagrinėja bylas. R. Augustė mano, kad teisėja L. S. priėmė būtent tokį procesinį sprendimą, nes buvo neteisėtai paveikta E. M.

Teisėjo ir teismų nepriklausomumas – vienas iš esminių demokratinės teisinės valstybės principų. Konstitucinėje jurisprudencijoje ne kartą pažymėta, kad teisėjas, atlikdamas savo konstitucinę priedermę vykdyti teisingumą ir priimti motyvuotus ir pagrįstus sprendimus, bylas nagrinėja savarankiškai, savo nuožiūra sprendžia visus su nagrinėjama byla susijusius klausimus, vadovaudamasis teise, remdamasis visapusišku ir objektyviu faktų vertinimu, savo žiniomis, vidiniu įsitikinimu, etikos reikalavimais. Teisėjas neprivalo aiškintis dėl bylų nagrinėjimo ir priimamų sprendimų pagrįstumo, teisėjo argumentai ir motyvai išdėstomi priimtuose sprendimuose. Vienas iš svarbių Konstitucijoje įtvirtinto teisėjo nepriklausomumo aspektų yra tai, kad joks teisėjas vykdydamas teisingumą nėra ir negali būti pavaldus jokiai kitam teisėjui ar kurio nors teismo (*inter alia* teismo, kuriame dirba, taip pat aukštesnės grandies ar instancijos teismo) pirmininkui (Konstitucinio Teismo 2006 m. lapkričio 27 d. nutarimas).

Drausmės byloje esančiais duomenimis nustačius, kad teisėja R. Augustė, neturėdama tam įgaliojimų, atliko teisėjos L. S. priimto procesinio sprendimo vertinimą bei teismo pirmininkui teikdama tarnybiniame pranešime teikė asmenines išvadas apie šio procesinio sprendimo neteisėtumą bei prielaidas apie neteisėtą teismo pirmininko pavaduotojo E. M. poveikį, konstatuotina, šie teisėjos R. Augustės veiksmai pažeidžia konstitucinį teisėjo nepriklausomumo principą. Teisėjų garbės teismas sutinka su Komisijos Sprendime padaryta išvada, kad teisėja R. Augustė, nepagrįstai savo veiksmus vertina kaip teisėjo pareigos, nurodytos Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnio 5 punkte – „reaguoti į kitų teisėjų, prokurorų ir advokatų padarytų įstatymų bei profesinės etikos pažeidimus“,

įvykdymą, nes pati eidama teisėjo pareigas ypač turėtų suvokti ir gerbti teisėjo nepriklausomumo principo kaip konstitucinės vertybės reikšmę ir svarbą.

Pažymėtina, kad Teisėjų etikos kodekso 13 straipsnio, apibrėžiančio padarumo principą, turinys yra siejamas ne tik su pareiga nemenkinti kitų bendradarbių darbo, elgtis su jais bei kitais asmenimis pagarbiai (5 punktas), bet ir su pareiga susilaikyti nuo viešų pasisakymų apie kitų teisėjų nagrinėjamas bylas (6 punktas). Teisėjų etikos kodekso 16 straipsnyje įtvirtintas solidarumo principas įpareigoja teisėjus jų tarpusavio santykius grįsti pasitikėjimu, sąžiningumu, tolerancija, taktiškumu ir mandagumu. Teisėjų garbės teismas daro išvadą, kad aukščiau aptarti teisėjos R. Augustės veiksmai yra pakankami juos vertinti kaip nesuderinamus su teisėjo pareiga nepažeisti įstatymų ir kitų teisės aktų (Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnio 1 punktas), nemenkinti kitų bendradarbių darbo, elgtis su jais bei kitais asmenimis pagarbiai, su pareiga susilaikyti nuo viešų pasisakymų apie kitų teisėjų nagrinėjamas bylas (Teisėjų etikos kodekso 13 straipsnio 5, 6 punktai), tarpusavio santykius grįsti pasitikėjimu, sąžiningumu, tolerancija, taktiškumu ir mandagumu (Teisėjų etikos kodekso 16 straipsnio 1 punktas).

Teisėja nelinkusi keisti savo elgesio – pripažinti klaidas ir jas taisyti (Teisėjų etikos kodekso 14 straipsnio 8 punktas), privatų gyvenimą tvarkyti taip, kad nenukentėtų teisėjo reputacija (Teisėjų etikos kodekso 14 straipsnio 11 punktas), savo pareigas atlikti profesionaliai ir dalykiškai (Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnio 3 punktas), teisėjų tarpusavio santykius grįsti pasitikėjimu, sąžiningumu, tolerancija, taktiškumu ir mandagumu (Teisėjų etikos kodekso 16 straipsnio 1 punktas).

Įvertinęs šioje drausmės byloje nustatytas aplinkybes, Teisėjų garbės teismas daro išvadą, kad nurodytu elgesiu teisėja R. Augustė pažeidė Teisėjų etikos kodekse įtvirtintus pareigingumo, teisingumo ir nešališkumo, pavyzdingumo, padarumo, solidarumo principus. Tokiais teisėjos R. Augustės veiksmais buvo pažemintas teisėjo vardas ir pakenkta teismo autoritetui. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, Teisėjų garbės teismas konstatuoja, kad teisėjos Rasos Augustės drausminės atsakomybės pagrindas nustatytas (Teismų įstatymo 83 straipsnio 2 dalies 1 punktas, 3 dalis).

Drausminės atsakomybės poveikio priemonės parinkimo motyvai

Teisėjų garbės teismas, sprenddamas klausimą dėl teisėjų drausminės atsakomybės poveikio priemonių parinkimo, atsižvelgia į padarytų nusižengimų sunkumą, jų tęstinį pobūdį, padarymo aplinkybes, teisėją charakterizuojančius duomenis, teisėjos požiūrį į padarytus pažeidimus – iš jos paaiškinimų matyti, kad teisėja savo veiksmus vertina nesavikritiškai. Taip pat parinkdamas drausminės atsakomybės priemonę Teisėjų garbės teismas atsižvelgia į tai, kad teisėjos R. Augustės drausminės atsakomybės klausimas Teisėjų garbės teisme sprendžiamas ne pirmą kartą (2013 m. kovo 3 d. Teisėjų garbės teismo sprendime Nr. 21P-3 buvo apsiribota drausmės bylos svarstymu, 2013 m. gruodžio 16 d. Teisėjų garbės teismo sprendimu Nr. 21P-7 ir 2017 m. liepos 3 d. Teisėjų garbės teismo sprendimu Nr. 21P-4 jai buvo skirti griežti papeikimai). Nors nuobaudų galiojimo terminai pasibaigę, tačiau šie duomenys vertintini kaip papildomai charakterizuojantys asmenybę, rodantys, kad teisėja išvadų nepadarė, jos elgesys nepasikeitė – ji, atlikdama teisėjo pareigas, ir toliau nesilaiko Teisėjų etikos kodekso reikalavimų, nepripažįsta klaidų, neigia, kad elgėsi nederamai nesilaikydama Teisėjų etikos kodekso, taigi, nesiekia klaidingo elgesio taisyti. Nuolatinis pagrindinių Teisėjų etikos kodekso reikalavimų nepaisymas ir nesuvokimas leidžia teisėjos elgesį vertinti kaip nesuderinamą su teisėjų veiklos principais, žeminantį teisėjo vardą bei kenkiantį teismo autoritetui. Įvertinus visas aplinkybes, reikšmingas teisėjų drausminės atsakomybės poveikio priemonėms parinkti, darytina išvada, kad švelnesnės drausminės nuobaudos (pastaba, papeikimas, griežtas papeikimas) nebūtų pakankamai drausminančios teisėjos R. Augustės atžvilgiu. Teisėjų garbės teismas konstatuoja, kad nustatytas teisėjos R. Augustės drausminės atsakomybės pagrindas – teisėjo vardą žeminantis poelgis (Teismų įstatymo 83 straipsnio 2 dalies 1 punktas, 3 dalis).

Teisėjų garbės teismo vertinimu, yra pagrindas Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 86 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatytu pagrindu pasiūlyti Respublikos Prezidentui Teismų įstatymo nustatyta tvarka atleisti teisėją R. Augustę iš pareigų savo poelgiu pažeminus teisėjo vardą.

Teisėjų garbės teismas, vadovaudamasis Teismų įstatymo 86 straipsnio 2 dalies 1 punktu, Teisėjų garbės teismo nuostatų 40.5. papunkčiu,

n u s p r e n d ž i a :

pasiūlyti Lietuvos Respublikos Prezidentui Teismų įstatymo nustatyta tvarka atleisti Klaipėdos apylinkės teismo Klaipėdos miesto rūmų teisėją Rasą Augustę iš pareigų savo poelgiu pažeminus teisėjo vardą.

Šis Teisėjų garbės teismo sprendimas per dešimt dienų nuo jo priėmimo gali būti skundžiamas Lietuvos Aukščiausiajam Teismui.

Teisėjų garbės teismo nariai

Virgilijus Grabinskas

Diana Labokaitė

Andrius Ignotas

Jolanta Vėgelienė

Julija Kiršienė

Rita Miliūtė

Birutė Pranevičienė

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2020 m. gruodžio 10 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Godos Ambrasaitės-Balynienės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja), Rimos Ažubalytės ir Dalios Vasarienės, sekretoriaujant Eglei Berželionytei, teismo posėdyje nuotoliniu būdu dalyvaujant Klaipėdos apylinkės teismo Klaipėdos miesto rūmų teisėjai Rasai Augustei, teismo posėdyje žodinio proceso tvarka išnagrinėjo **Klaipėdos apylinkės teismo Klaipėdos miesto rūmų teisėjos Rasos Augustės** skundą dėl Teisėjų garbės teismo 2020 m. liepos 3 d. sprendimo Nr. 21P-1.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

1. Teisėjų etikos ir drausmės komisija (toliau – ir Komisija), išnagrinėjusi Klaipėdos apylinkės teismo pirmininko S. Bliudsukio 2019 m. birželio 28 d. teikimą dėl drausmės bylos iškėlimo Klaipėdos miesto apylinkės teismo teisėjai R. Augustei (toliau – ir pareiškėja), 2019 m. gruodžio 18 d. sprendimu Nr. 18P-2 iškėlė pareiškėjai drausmės bylą Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 83 straipsnio 2 dalies 2 punkto pagrindu – už Teisėjų etikos kodekse įtvirtintų pareigingumo, teisingumo ir nešališkumo, pavyzdingumo, padarumo bei solidarumo principų nesilaikymą.
2. Komisija, remdamasi Klaipėdos apylinkės teismo pirmininko teikimo ir Klaipėdos apygardos teismo Komisijos pavedimu atlikto tyrimo dėl teikime nurodytų aplinkybių medžiaga, nustatė, kad:
 - 2.1. 2019 m. birželio 13 d. Klaipėdos apylinkės teisme buvo gautas UAB Klaipėdos regiono atliekų tvarkymo centro (toliau – KRATC) pareiškimas dėl teisėjos R. Augustės nušalinimo civilinėje byloje Nr. 2VP-6823-769/2019. Nušalinimo pagrindas – Regionų apygardos administracinio teismo Klaipėdos rūmuose nagrinėjama administracinė byla Nr. 1-5991-609/2019 pagal KRATC ieškinį atsakovei R. Augustei, taip pat 2019 m. kovo 20 d. užbaigta administracinė byla Nr. A-3647-968/2019 tarp KRATC ir R. Augustės dėl vietinės rinkliavos įsiskolinimo. Teisėjui pareikšto nušalinimo klausimą sprendžia teismo pirmininkas arba teismo pirmininko pavaduotojas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) 67 straipsnio nustatyta tvarka, todėl apie teisėjui pareikštą nušalinimą visais atvejais informuojamas ir teismo pirmininkas. Atsižvelgiant į tai, kad teisėjas turi teisę ir pats nusišalinti (CPK 65 ir 66 straipsniai), nušalinimo pareiškimas pirmiausia pateikiamas teisėjui suteikiant galimybę pačiam nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo. Teisėjas, nesutikdamas su nušalinimo pareiškimu, nedelsdamas perduoda jį kartu su byla spręsti teismo pirmininkui.

- 2.2. Preliminariai susipažinęs su teisėjai R. Augustei pareikštu nušalinimu, teismo pirmininkas įvertino jį kaip tikėtinai pagrįstą. Šį klausimą aptarė su teisėju, laikinai einančiu teismo pirmininko pavaduotojo pareigas, E. M., pastarasis palaikė pirmininko nuomonę. Su E. M. taip pat buvo aptartas klausimas dėl galimų administravimo priemonių, kad teisėjai R. Augustei nebūtų skiriamos naujos bylos, susijusios su KRATC, iki kol nepasibaigs jos privatus teisminis procesas. Šio klausimo sprendimas buvo atidėtas, iki teisėja R. Augustė Teismų įstatyme nustatyta tvarka praneš raštu teismo pirmininkui apie turimas bylas, kuriose ji yra byloje dalyvaujantis asmuo, arba išsiviešins deklaruodama viešųjų ir privačių interesų konfliktą su minėtu juridiniu asmeniu. Teisėjas E. M. informavo teismo pirmininką, kad pakalbėjo su teisėja R. Auguste, tačiau ji taip ir neišsakė savo nuomonės dėl nušalinimo pareiškimo, pasakė, kad tam turi tris dienas ir spręs savaitgalį. 2019 m. birželio 18 d. pirmininkas paskambino teisėjai R. Augustei pasiteirauti, ar ji gavo nušalinimą byloje, jai buvo priminta, kad išsprendimo terminas – trys darbo dienos – skaičiuojamas nuo gavimo, o jei neketina nusišalinti, paragino bylą greičiau perduoti teismo pirmininkui. Teisėja atsakė, kad ji pati išspręs klausimą.
- 2.3. 2019 m. birželio 18 d. teisėja R. Augustė atnešė teismo pirmininkui ir 1. e. p. teismo pirmininko pavaduotojui nutarties kopijas susipažinti. Teisėja nusišalino nuo bylos nagrinėjimo, tačiau nevertino pareiškime dėl nušalinimo nurodytų nušalinimo pagrindą sudarančių aplinkybių, o nusišalino visai kitu pagrindu – dėl jai tariamai E. M. daromo spaudimo dėl nusišalinimo. 2019 m. birželio 18 d. nutartyje dėl nusišalinimo nuo bylos nagrinėjimo dviprasmiškai pateikiama argumentacija apie korupcinius ryšius, netiesiogiai nurodant sąsajas su teisėju E. M.: „<...> Teisėjos R. Augustės ir KRATC (A. Ž.) jokie artimi santykiai, dėl ko gali atsirasti ir plisti korupcija, nesieja. Tokius santykius ir ryšius turi deklaruoti bei nuo visų konsultacijų telefonu, informacijų teikimo, nurodymų vykdymo, bylų nagrinėjimo galimai turėtų šalintis kiti aukščiau nurodyti asmenys“.
- 2.4. 2019 m. birželio 19 d. E. M. pateikė tarnybinį pranešimą dėl teisėjos R. Augustės veiksmų, prašė spręsti klausimą dėl teisėjos R. Augustės teisėjų etikos reikalavimų pažeidimų, taip pat kėlė klausimą dėl teisėjo pareigų nevykdymo. Siekiant visapusiškai išsiaiškinti tarnybiniame pranešime nurodytas aplinkybes, 2019 m. birželio 20 d. pranešimu teisėjai R. Augustei pasiūlyta pateikti paaiškinimą dėl tarnybiniame pranešime nurodytų aplinkybių. Tą pačią dieną teisėja pateikė tarnybinį pranešimą, kuriame nurodė, kad E. M. pažeidė daugelį teisėjų etikos principų darydamas jai spaudimą dėl nusišalinimo, tiesiogiai reiškė prielaidas dėl jo korupcinių ryšių su KRATC atstovu, dėl sutartos tolesnės bylos eigos, todėl prašė spręsti klausimą dėl teisėjo E. M. teisėjų etikos reikalavimų pažeidimo. Teisėjas E. M. pateikė papildomą paaiškinimą, kuriame nurodė, kad kreipėsi į teisėją R. Augustę, nes tą daryti įpareigoja CPK 69 straipsnio 2 dalis, dar kartą paneigė teisėjai darytą spaudimą dėl nusišalinimo, taip pat paneigė prielaidas apie savo draugiškus santykius su KRATC atstovu. 2019 m. birželio 25 d. teisėja R. Augustė pateikė paaiškinimą, kuriame akcentavo jai darytą E. M. spaudimą, teigė, kad analogiškose situacijose 2011–2014 metais ji nebūdavo nušalinama nuo bylų. Į klausimą, kodėl nepranešė teismo pirmininkui apie kituose teismuose turimas bylas, nurodė, kad susipažino su administraciniame teisme nagrinėjama byla 2019 m. birželio 20 d., tačiau nenurodė, kada sužinojo apie teisminį procesą. Nepateikė paaiškinimo, kodėl nepranešė apie anksčiau nagrinėtas bylas, kuriose ji buvo byloje dalyvaujantis asmuo.
- 2.5. Siekiant įvertinti, ar teisėja neturi ir daugiau bylų, kuriose ji yra ar paskutiniu metu buvo byloje dalyvaujantis asmuo, buvo patikrinti Lietuvos teismų informacinės sistemos „Liteko“ duomenys. Buvo nustatyta, kad tai ne vienintelė Lietuvos teismuose nagrinėjama byla, apie kurią teisėja R. Augustė nebuvo informavusi teismo pirmininko: 2018–2019 metais Alytaus apylinkės teismo Druskininkų rūmuose buvo išnagrinėta civilinė byla (teisminio proceso Nr. 2-09-3-00369-2017-2); R. Augustės skundą nagrinėjo Kauno apygardos teismas, jos teiktą kasacinį skundą Lietuvos Aukščiausiasis Teismas atsisakė priimti; vieną

administracinę bylą, kurioje R. Augustė buvo atsakovė (teismo proceso Nr. 3-63-3-02865-2016-5), Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas pirmą kartą grąžino iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui, antrą kartą Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2019 m. kovo 20 d. nutartimi atsakovės R. Augustės skundą atmetė; dar viena administracinė byla pradėta nagrinėti Regionų apygardos administracinio teismo Klaipėdos rūmuose (teismo proceso Nr. 3-63-3-00516-2019-9). Administracinėse bylose pareiškėjas yra KRATC. Įvertinus turimą informaciją, siekiant pašalinti bet kokias abejones teismo nešališkumu, 2019 m. birželio 19 d. buvo priimtas teismo pirmininko įsakymas Nr. IV-143 „Dėl bylų neskystimo“, kuriuo įpareigojama perskirti teisėjos žinioje esančią dar vieną naujai gautą bylą, kurios šalis yra KRATC, kitam teisėjui ir neskirti teisėjai R. Augustei naujų bylų, kurių šalis yra KRATC.

- 2.6. 2019 m. birželio 25 d. teisėja R. Augustė pateikė tarnybinį pranešimą prašydama spręsti teisėjos L. S. etikos reikalavimų laikymosi klausimą. Pateikė teisėjos L. S. nutartį iš šios teisėjos nagrinėjamos bylos ir Lietuvos teismų informacinės sistemos „Liteko“ duomenų išrašą. Šiuo tarnybiniu pranešimu teisėja R. Augustė iš esmės reiškė nepasitenkinimą teisėjos L. S. procesiniais veiksmais, t. y. kodėl ji nepalaikė prieš tai teisėjos R. Augustės toje byloje priimto procesinio sprendimo dėl ieškinio trūkumų šalinimo. Taigi, teisėja R. Augustė savo iniciatyva ėmė tikrinti, kokius procesinius sprendimus priima teisėja L. S., teikė teisinį vertinimą dėl šių sprendimų teisėtumo.
3. Įvertinusi klausimo dėl drausmės bylos iškėlimo nagrinėjimo metu nustatytas aplinkybes Komisija konstatavo, kad:
 - 3.1. Teisėja R. Augustė, nevykdžiusi Teismų įstatyme 43 straipsnio 3 dalyje nustatytos pareigos raštu pranešti teismo pirmininkui apie teismo procesus, kuriuose ji yra proceso šalis, net ir po to, kai gavo teismo pirmininko rašytinį paraginimą tai atlikti, pažeidė Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalį bei Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnyje nustatytą pareiagingumo principą. Teisėjos R. Augustės Komisijai išsakyta pozicija, kad teismo administracijai turėjo būti žinoma apie teismo procesus, kuriuose ji yra proceso šalis (nes tai esą patvirtina teismo pirmininko teiktos teisėjos charakteristikos duomenys), Komisijos vertinimu, yra prielaida, kuriai pagrįsti jokių objektyvių duomenų nebuvo pateikta. Iškylus klausimui dėl imperatyvios pareigos informuoti apie savo turimus teismo procesus vykdymo, teisėja R. Augustė nesielgė taip, kad išsklaidytų visas kilusias abejones, nesprendė šios situacijos su teismo administracija laiku, profesionaliai ir dalykiškai. Neįvykdžiusi šių pareigų, teisėja R. Augustė pažemino teisėjo vardą ir pakenkė teismo autoritetui.
 - 3.2. Tai, kad nušalinimą nuo bylos nagrinėjimo teisėjai R. Augustei pareiškė KRATC, su kuriuo teisėja buvo įsitraukusi į teisinius ginčus, suponavo teisėjos R. Augustės pareigą vadovaujantis teisiniais argumentais įvertinti, ar yra įstatyme nenustatytų aplinkybių, kurios gali kelti abejonių dėl teisėjos nešališkumo, ar ji pati gali nešališkai išnagrinėti bylą ir ar teisėja atrodys nešališkai pašaliniam stebėtojiui. Tačiau teisėja R. Augustė nei ieškinio priėmimo stadijoje, nei vėliau, nagrinėdama jai pareikštą nušalinimą, nevertino, ar yra realių faktų, kurie kelia abejonių dėl jos nešališkumo, nepasisakė dėl bylos dalyvio pareikšto nušalinimo motyvų, t. y. turimų teisminių ginčų kituose Lietuvos Respublikos teismuose, tačiau apsiribojo konstatavimu, jog nepateikta įrodymų dėl jos galimo šališkumo, ir nusišalino nuo bylos visai kitais pagrindais – dėl neva jai daromo spaudimo. Nutartyje nurodyti teisėjos nusišalinimo motyvai yra nesusiję su aplinkybėmis, nurodytomis KRATC pareiškime dėl teisėjos nušalinimo, tuo tarpu nušalinimo pareiškime nurodytos faktinės aplinkybės, suteikiančios objektyviai pateisinamą pagrindą abejoti teisėjos nešališkumu, visiškai nenagrinėtos. Taigi, teisėja R. Augustė, spręsdama nusišalinimo nuo civilinės bylos nagrinėjimo klausimą, nesilaikė Lietuvos Respublikos teisėjų etikos kodekse įtvirtintų pareiagingumo (15 straipsnio 3 punktas), teisingumo ir nešališkumo (8 straipsnio 6 punktas) principų.

- 3.3. Teisėjos R. Augustės 2019 m. birželio 18 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 2VP-6823-769/2019 turinys neatitiko procesiniam dokumentui keliamų kokybės standartų, kai kurios šios nutarties formuluotės yra įžeidžiančio turinio, t. y. procesiniame dokumente dėstomi ne teisiniai argumentai dėl pareikšto nušalinimo, bet reiškiami subjektyvi teisėjos nuomonė apie teismo administraciją, keliamos prielaidos apie teismo teisėjų korupcinius ryšius. Teisėja R. Augustė 2019 m. birželio 18 d. nutartyje, pateikdama vertinimus dėl galimų korupcinių ryšių, nurodydama sąsajas su teisėju E. M., pažeidė pavyzdingumo (Teisėjų etikos kodekso 14 straipsnio 1 ir 2 punktai), padorumo (Teisėjų etikos kodekso 13 straipsnio 3 ir 5 punktai), solidarumo (Teisėjų etikos kodekso 16 straipsnio 1 punktas) principus.
- 3.4. Teisėjo pareigas einantis asmuo ypač turėtų suvokti ir gerbti teisėjų nepriklausomumo, kaip konstitucinės vertybės, apsaugos svarbą, tačiau teisėjos R. Augustės 2019 m. birželio 25 d. tarnybiniame pranešime dėl teisėjos L. S., teiktame Klaipėdos apylinkės teismo pirmininkui, nurodyti teiginiai prieštarauja konstituciniam teisėjo nepriklausomumo principui (Teisėjų etikos kodekso 9 straipsnis). Teisėja R. Augustė, neturėdama tam įgaliojimų, atlikusi teisėjos L. S. procesinių sprendimų vertinimą bei padariusi asmenines išvadas apie jų neteisėtumą, nepagrįstai savo veiksmus vertina kaip teisėjo pareigos, nurodytos Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnio 5 punkte, reaguoti į kitų teisėjų, prokurorų ir advokatų padarytus įstatymų bei profesinės etikos pažeidimus vykdymą.
- 3.5. Teisėjų etikos kodekso 13 straipsnyje apibrėžto padorumo principo turinys yra siejamas ne tik su pareiga nemenkinti kitų bendradarbių darbo, elgtis su jais bei kitais asmenimis pagarbiai (Teisėjų etikos kodekso 5 punktas), bet ir su pareiga susilaikyti nuo viešų pasisakymų apie kitų teisėjų nagrinėjamas bylas (Teisėjų etikos kodekso 6 punktas). Teisėjų etikos kodekso 16 straipsnyje įtvirtintas solidarumo principas įpareigoja teisėjus tarpusavio santykius grįsti pasitikėjimu, sąžiningumu, tolerancija, taktiškumu ir mandagumu. Teisėjos R. Augustės reakcija į teismo administracijos veiksmus gavus KRATC pareiškimą dėl teisėjos nušalinimo, tarnybinių pranešimų dėl E. M. bei L. S. turinys, kitų teisėjų procesinių sprendimų tikrinimas ir vertinimas neatitinka Teisėjų etikos kodekso įtvirtintų teisėjų pareigingumo, padorumo, solidarumo principų reikalavimų.
4. Teisėjų garbės teismas (toliau – ir Garbės teismas), išnagrinėjęs pareiškėjai iškeltą drausmės bylą, 2020 m. liepos 3 d. sprendimu Nr. 21P-1 nusprendė pasiūlyti Lietuvos Respublikos Prezidentui Teismų įstatymo nustatyta tvarka atleisti pareiškėją iš pareigų savo poelgiu pažėminus teisėjo vardą.
5. Garbės teismas nustatė, kad pareiškėja jokia forma (nei raštu, nei žodžiu) nebuvo informavusi teismo pirmininko apie su ja susijusius teisminius procesus. Pareiškėja to nepadarė nei gavusi KRATC nušalinimo pareiškimą civilinėje byloje Nr. 2VP-6823-769/2019, nei vėliau, teismo pirmininkui 2019 m. birželio 20 d. raštu pasiūlius pateikti paaiškinimus, ar teisėja turi (turėjo) teisminių procesų, kuriuose ji yra (buvo) byloje dalyvaujanti šalis, jeigu taip, tai kodėl nevykdė teisėjo pareigos, nustatytos Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje. Komisijai teiktuose paaiškinimuose pareiškėja konkrečių teismo procesų taip pat nenurodė, argumentuodama, kad Klaipėdos apylinkės teismo pirmininkas S. Bliudskis turėjo žinoti apie jos teisminius procesus, nes tai neva patvirtina pirmininko teiktos pareiškėjos charakteristikos duomenys. Iš esmės tuos pačius argumentus pareiškėja pakartojo ir Garbės teismo posėdyje, teigdama, kad apie ankstesnius jos teisminius procesus su KRATC teismo pirmininkas S. Bliudskis turėjo pats žinoti, o apie jos atžvilgiu KRATC inicijuotą dar vieną bylą administraciniame teisme ji pati sužinojo jau po 2019 m. birželio 18 d. nutarties priėmimo.
6. Garbės teismo vertinimu, pareiškėjos teiginiai dėl to, kad teismo pirmininkui turėjo būti žinoma apie teismo procesus, kuriuose ji yra proceso šalis, laikytini pareiškėjos subjektyviu situacijos vertinimu bei nepaneigia fakto, kad pareiškėja nevykdė imperatyvios įstatyme įtvirtintos pareigos raštu pranešti teismo pirmininkui apie teismo procesus, kuriuose ji yra proceso šalis. Nustačius, kad pareiškėja Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje nustatytos imperatyvios pareigos nevykdė

- teismo pirmininko raštu neinformavo apie su ja susijusius teisinius procesus, darytina išvada, kad pareiškėja pažeidė Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalį ir tokiu būdu aiškiai aplaidžiai atliko savo, kaip teisėjos, pareigas. Atsižvelgdamas į tai, Garbės teismas pripažino pagrįstu Komisijos sprendimą dėl Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnio 1 ir 3 punktuose įtvirtinto pareigingumo principo, įpareigojančio teisėją nepažeisti Lietuvos Respublikos Konstitucijos, tarptautinių sutarčių, įstatymų ir kitų teisės aktų, savo pareigas atlikti nepriekaištingai, laiku, profesionaliai ir dalykiškai, pažeidimo. Garbės teismo vertinimu, toks pareiškėjos elgesys nesuderinamas su geru teisėjo vardu ir kenkia teismo autoritetui.
7. Garbės teismas taip pat sutiko su Komisijos sprendime padaryta išvada, jog tai, kad nušalinimą nuo civilinės bylos nagrinėjimo pareiškėjai pareiškė KRATC, su kuriuo pareiškėja buvo įsitraukusi į teisinius ginčus, suponavo pareiškėjos pareigą vadovaujantis teisiniais argumentais įvertinti, ar yra įstatyme nenustatytų aplinkybių, kurios gali kelti abejonių dėl pareiškėjos nešališkumo, ar ji pati gali nešališkai išnagrinėti bylą ir ar atrodys nešališkai pašaliniam stebėtojui. Garbės teismo vertinimu, objektyvaus stebėtojo požiūriu turi būti atsižvelgta į tai, kad teisminiai ginčai dėl vietinės rinkliavos mokesčio už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą mokėjimo tarp pareiškėjos ir Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos bei KRATC tęsiasi jau nuo 2011 metų, todėl ši aplinkybė pašaliniam stebėtojui gali sudaryti realų pagrindą kilti abejonėms dėl pareiškėjos nešališkumo. Tačiau pareiškėja nei KRATC ieškinio priėmimo stadijoje, nei vėliau, nagrinėdama jai pareikštą nušalinimą, nevertino, ar yra realių faktų, kurie kelia abejonių dėl jos nešališkumo, nepasisakė dėl bylos dalyvio pareikšto nušalinimo motyvų, t. y. turimų teisminių ginčų kituose Lietuvos Respublikos teismuose, tačiau apsiribojo konstatavimu, jog nepateikta įrodymų dėl jos galimo šališkumo, ir nors 2019 m. birželio 18 d. nutartimi nusišalino nuo bylos nagrinėjimo, tai padarė visai kitais pagrindais.
 8. Garbės teismas pažymėjo, kad drausmės byloje esantys duomenys patvirtina, jog 2019 m. birželio 18 d. pareiškėja civilinėje byloje Nr. 2VP-6823-769/2019 priėmė nutartį, kuria tenkino ieškovo KRATC pareiškimą dėl nušalinimo, ir nusišalino nuo bylos nagrinėjimo, nurodydama nusišalinimo pagrindą – jai tariamai E. M. daromą spaudimą. Taip pat pareiškėja 2019 m. birželio 20 d. teismo pirmininkui pateikė tarnybinį pranešimą ir 2019 m. birželio 25 d. paaiškinimą, kuriuose išsakė nuomonę, kad teisėjas E. M. pažeidė daugelį teisėjų etikos principų darydamas jai spaudimą dėl nusišalinimo, tiesiogiai reiškė prielaidas dėl šio teisėjo korupcinių ryšių su KRATC atstovu, dėl sutartos tolesnės bylos eigos. Pareiškėjos 2019 m. birželio 18 d. priimtoje nutartyje tiesiogiai užsimenama apie korupcinius ryšius, nurodant sąsajas su teisėju E. M., laikinai einančiu teismo pirmininko pavaduotojo pareigas. Garbės teismas atkreipė dėmesį į tai, kad nors pareiškėja savo teiginiais išreiškė labai rimtus kaltinimus kitiems teisėjams, tačiau Garbės teismo posėdyje negalėjo nurodyti jokių konkrečių faktų, kurie patvirtintų šiuos kaltinimus, todėl pareiškėjos prielaidas apie galimus teisėjo E. M. korupcinius ryšius bei pažeidimus deklaruojant privačius interesus Garbės teismas įvertino kaip pareikštas neturint faktinio pagrindo ir nesąžiningas.
 9. Garbės teismas nurodė, kad klausimas dėl teisėjo nusišalinimo motyvų išsamumo yra procesinio vertinamojo pobūdžio, sudarantis teismo veiklos vykdant teisingumą dalyką ir teisėjų etikos aspektu nevertintinas, tačiau akivaizdu, kad 2019 m. birželio 18 d. nutartyje nurodyti motyvai ir teiginiai dėl teisėjo E. M. korupcinio pobūdžio veikų yra nesusiję nei su ieškovo pareiškime dėl nušalinimo nurodytais pagrindais, nei apskritai su nagrinėjama byla. Garbės teismo posėdžio metu pareiškėja paaiškino, kad 2019 m. birželio 18 d. nutartimi ji įgyvendino Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatyme nustatytą teisę, leidžiančią bet kokia forma pranešti vadovui apie neteisėtus veiksmus. Būtent taip ji ir padarė – apie E. M. interesų konfliktą informavo teismo pirmininką. Garbės teismas kritiškai vertino tokius pareiškėjos argumentus ir pažymėjo, kad civilinėje byloje priimama teismo nutartis yra procesinis dokumentas, kuriuo išsprendžiami konkrečios bylos nagrinėjimo metu iškylantys klausimai ir įforminami procesiniai teismo veiksmai. Teismo nutartis – tai procesinės veiklos rezultatas konkrečioje byloje, ir ji turi būti priimama laikantis proceso įstatyme nustatytų reikalavimų. Teisėjo santykiai su teismo

administracija, kitais teisėjais ir kiti, su nagrinėjama byla nesusiję, klausimai neturėtų būti sprendžiami teisėjui pasirenkant tokią formą (įforminami kaip procesiniai dokumentai konkrečioje nagrinėjamoje byloje).

10. Garbės teismas, įvertinęs drausmės byloje nustatytas aplinkybes, pripažino pagrįstomis Komisijos sprendime padarytas išvadas, jog pareiškėjos elgesys, kai, nevertindama nusišalinimo pagrindo egzistavimo, pareiškėja ėmėsi civilinės bylos pagal KRATC ieškinį nagrinėjimo, o vėliau, sprendama pateiktą nušalinimo pareiškimą, konkrečiai ir dalykiškai nevertino nušalinimo pareiškime nurodytų faktinių aplinkybių, pažeidžia Teisėjų etikos kodekse įtvirtintų pareigingumo (15 straipsnio 3 punktas), teisingumo ir nešališkumo (8 straipsnio 6 punktas) principų reikalavimus. 2019 m. birželio 18 d. nutartyje, 2019 m. birželio 20 d. tarnybiniame pranešime, 2019 m. birželio 25 paaiškinime pateikiami vertinimai dėl galimų teisėjo E. M. korupcinių ryšių leidžia konstatuoti, kad šiais veiksmais pareiškėja pažeidė sąžiningumo, pavyzdingumo (Teisėjų etikos kodekso 14 straipsnio 1 ir 2 punktai), padorumo (Teisėjų etikos kodekso 13 straipsnio 3 ir 5 punktai), solidarumo (Teisėjų etikos kodekso 16 straipsnio 1 punktas) principus.
11. Garbės teismas nustatė, kad pareiškėja 2019 m. birželio 25 d. teismo pirmininkui pateikė tarnybinių pranešimą, kuriame pateikė teisėjos L. S. procesinio sprendimo (nutarties) vertinimą, ir, padariusi asmenines išvadas apie šio procesinio sprendimo neteisėtumą, prašė spręsti teisėjos L. S. drausminės atsakomybės klausimą. Garbės teismo posėdžio metu pareiškėja paaiškino, kad revizuodama teisėjos L. S. nagrinėjamą bylą vykdė savo, kaip pareigingos teisėjos, pareigas, kadangi turėjo įtarimų, jog teisėja L. S. nesąžiningai nagrinėja bylas, o tokį procesinį sprendimą priėmė neteisėtai paveikta E. M. Garbės teismas konstatavo, kad tokie pareiškėjos veiksmai (neturint tam įgaliojimų atliktas teisėjos L. S. priimto procesinio sprendimo konkrečioje byloje vertinimas bei teismo pirmininkui teiktame tarnybiniame pranešime teiktos asmeninės išvados apie šio procesinio sprendimo neteisėtumą ir prielaidos apie neteisėtą teismo pirmininko pavaduotojo E. M. poveikį) pažeidžia konstitucinį teisėjo nepriklausomumo principą. Garbės teismas sutiko su Komisijos sprendime padaryta išvada, kad pareiškėja nepagrįstai savo veiksmus vertina kaip teisėjo pareigos, nurodytos Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnio 5 punkte, įvykdymą, nes, pati eidama teisėjo pareigas, ypač turėtų suvokti ir gerbti teisėjo nepriklausomumo principo, kaip konstitucinės vertybės, reikšmę ir svarbą.
12. Garbės teismo vertinimu, aptarti pareiškėjos veiksmai yra pakankami tam, kad būtų vertinami kaip nesuderinami su teisėjo pareiga nepažeisti įstatymų ir kitų teisės aktų (Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnio 1 punktas), nemenkinti kitų bendradarbių darbo, elgtis su jais bei kitais asmenimis pagarbiai, su pareiga susilaikyti nuo viešų pasisakymų apie kitų teisėjų nagrinėjamas bylas (Teisėjų etikos kodekso 13 straipsnio 5, 6 punktai), tarpusavio santykius grįsti pasitikėjimu, sąžiningumu, tolerancija, taktiškumu ir mandagumu (Teisėjų etikos kodekso 16 straipsnio 1 punktas). Pareiškėja nelinkusi keisti savo elgesio – pripažinti klaidas ir jas taisyti (Teisėjų etikos kodekso 14 straipsnio 8 punktas), privatų gyvenimą tvarkyti taip, kad nenukentėtų teisėjo reputacija (Teisėjų etikos kodekso 14 straipsnio 11 punktas), savo pareigas atlikti profesionaliai ir dalykiškai (Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnio 3 punktas), teisėjų tarpusavio santykius grįsti pasitikėjimu, sąžiningumu, tolerancija, taktiškumu ir mandagumu (Teisėjų etikos kodekso 16 straipsnio 1 punktas).
13. Įvertinęs visas drausmės byloje nustatytas aplinkybes, Garbės teismas padarė išvadą, kad nurodytu elgesiu pareiškėja pažeidė Teisėjų etikos kodekse įtvirtintus pareigingumo, teisingumo ir nešališkumo, pavyzdingumo, padorumo, solidarumo principus. Tokiais pareiškėjos veiksmais buvo pažemintas teisėjo vardas ir pakenkta teismo autoritetui. Teisėjų garbės teismas konstatavo, kad pareiškėjos drausminės atsakomybės pagrindas – teisėjo vardą žeminantis poelgis yra nustatytas (Teismų įstatymo 83 straipsnio 2 dalies 1 punktas, 3 dalis).
14. Spręsdamas klausimą dėl teisėjų drausminės atsakomybės poveikio priemonių parinkimo, Garbės teismas atsižvelgė į padarytų nusižengimų sunkumą, jų tęstinį pobūdį, padarymo aplinkybes,

pareiškėją charakterizuojančius duomenis, pareiškėjos požiūrį į padarytus pažeidimus, taip į tai, kad pareiškėjos drausminės atsakomybės klausimas Garbės teisme sprendžiamas ne pirmą kartą (2013 m. kovo 3 d. Teisėjų garbės teismo sprendimu Nr. 21P-3 buvo apsiribota drausmės bylos svarstymu, 2013 m. gruodžio 16 d. Teisėjų garbės teismo sprendimu Nr. 21P-7 ir 2017 m. liepos 3 d. Teisėjų garbės teismo sprendimu Nr. 21P-4 pareiškėjai buvo skirti griežti papeikimai). Nors nuobaudų galiojimo terminai pasibaigę, tačiau, Garbės teismo vertinimu, šie duomenys vertintini kaip papildomai charakterizuojantys pareiškėjos asmenybę, rodantys, kad pareiškėja išvadų nepadarė, jos elgesys nepasikeitė – ji, atlikdama teisėjo pareigas, ir toliau nesilaiko Teisėjų etikos kodekso reikalavimų, nepripažįsta savo klaidų, neigia, kad elgėsi nederamai, nesilaikydama Teisėjų etikos kodekso, taigi, nesiekia klaidingo elgesio taisyti. Nuolatinis pagrindinių Teisėjų etikos kodekso reikalavimų nepaisymas ir nesuvokimas leidžia pareiškėjos elgesį vertinti kaip nesuderinamą su teisėjų veiklos principais, žeminantį teisėjo vardą bei kenkiantį teismo autoritetui. Įvertinęs visas aplinkybes, reikšmingas teisėjų drausminės atsakomybės poveikio priemonėms parinkti, Garbės teismas darė išvadą, kad švelnesnės drausminės nuobaudos (pastaba, papeikimas, griežtas papeikimas) nebūtų pakankamai drausminančios pareiškėją.

15. Pareiškėja 2020 m. liepos 10 d. Lietuvos Aukščiausiajam Teismui pateiktu skundu prašo panaikinti Teisėjų garbės teismo 2020 m. liepos 3 d. sprendimą ir jai iškeltą drausmės bylą nutraukti. Skundas grindžiamas šiais argumentais:

- 15.1. Teisėjų garbės teismas, siūlydamas iš darbo atleisti sąžiningą, principingą, kompetentingą, nesitaikstančią su teisės pažeidimais teisėjų bendruomenėje teisėją, siekia susilpninti teisminę valdžią, dar labiau sumenkinti Lietuvos teismų autoritetą, visuomenei duoti žinią, kad teismų savivalda remia teisės pažeidimus darančius, susikompromitavusius kolegas ir nenori keistis. Priimtas sprendimas pažeidžia teisinės valstybės principą, tikėjimą teise, teisės autoritetą. Geriausi rezultatai kovojant su korupcija pasiekiami tada, kai pati bendruomenė tampa nepakanti nusikaltimams. Lietuvos visuomenė tapo nepakanti korupcijai, tačiau teismų bendruomenė (vyraujanti teisėjų dalis) per keturiolika šios teisėjos darbo metų teismuose nepasikeitė, tolerancija teisės pažeidimams išliko.

- 15.2. Dar 2006 metais advokatė A. Ručienė teigė, jog teisėja R. Augustė – pirma jos sutikta teisėja, neimanti kyšių. 2013 metais kolega E. M. piktindamasis kolegoms teigė, jog, norint „iššauti šampaną“ darbe, pirmiausia reikia „R. Augustę kur nors iki darbo pabaigos uždaryti ir telefoną paimti, kad niekam nepraneštų“. Nesuskaiciuojama, kiek nepažįstamų žmonių dėkojo pareiškėjai už gerą darbą, už įvykdytą tikrą teisingumą, už įsigilinimą į jų problemas, už sąžiningumą, principingumą. Iš tiesų, pareiškėja neatitinka tipinio Lietuvos teisėjo įvaizdžio, jai nepriimtinas daugumos teisėjų supratimas apie moralę ir etiką. Darbe negeriančios, neimančios kyšių, neturinčios problemų su sąžine, sveikata, kritiškos, kompetentingos, principingos, visur ir visada ginančios teisingumo, teisės ir gėrio idealus teisėjos moralė ir etika niekada neatitiks teisės pažeidimus padariusio teisėjo etikos.

- 15.3. Pareiškėja pradėjo dirbti prisiekusi būti ištikima Lietuvos Respublikai, garbingai atlikti savo pareigas, vykdyti teisingumą pagal Konstituciją ir įstatymus, ginti žmogaus teises, laisves ir teisėtus interesus, visada būti nešališka, sąžininga, humaniška, saugoti jai patikėtas valstybės paslaptis ir visada elgtis taip, kaip dera teisėjui. Visus teisėjavimo metus priesaiką garbingai vykdė, visada elgėsi taip, kaip dera teisėjui. Niekada nesiekė būti lojali vyraujančiai teisėjų nuomonei, pripažinti bendražmogiškiems principams prieštaraujančią moralę, laikytis daugumos teisėjų nustatytų etikos taisyklių, vykdyti neteisėtų jų nurodymų, 2013 metais sutiko geriau būti baudžiama už principingumą ir likti ištikima savo duotai teisėjo priesaikai, nei vykdyti neteisėtus apeliacinės instancijos teismo nurodymus, toleruoti „telefoninę teisę“.

- 15.4. Įvertinus tai, kad pareiškėja jokio su teisėjo garbe nesuderinamo poelgio nėra padariusi, priešingai – visur ir visada savo nepriekaištingu darbu, tvirtais moralės principais stengėsi pakelti nusmukdytą teisėjo autoritetą, skundžiamas Garbės teismo 2020 m. liepos 3 d. sprendimas naikintinas, o teisėjai iškelta drausmės byla nutrauktina.

16. Teismo posėdžio metu ir Lietuvos Aukščiausiam Teismui pateiktais rašytiniais paaiškinimais pareiškėja papildomai nurodė, kad:

- 16.1. KRATC skundas administracinėje byloje Nr. 1-5991-609/2019 Regionų administracinio teismo Klaipėdos rūmuose buvo gautas 2019 m. gegužės 24 d., t. y. viena diena vėliau nei ieškinys civilinėje byloje Nr. 2VP-6823-769/2019. Pareiškėja, priimdama ieškinį nagrinėti, negalėjo žinoti, kad po dienos KRATC kreipsis į administracinį teismą. Tiek Komisija, tiek Garbės teismas privalėjo šią aplinkybę įvertinti.
- 16.2. Teismo šaukimas administracinėje byloje Nr. 1-5991-609/2019 buvo įteiktas 2019 m. birželio 7 d. garbaus amžiaus pareiškėjos motinai. Pati pareiškėja apie naujai jai iškeltą bylą sužinojo tik susipažinusi su KRATC skundu 2019 m. birželio 19 d., t. y. jau po 2019 m. birželio 18 d. nutarties, kuria pareiškėja nusišalino nuo bylos nagrinėjimo, priėmimo. Taigi, nei priimdama nutartį dėl ieškinio trūkumų šalinimo (2019 m. birželio 5 d.), nei spręsdama nusišalinimo klausimą, pareiškėja apie jai naujai iškeltą bylą nežinojo.
- 16.3. 2019 m. birželio mėn. jokių kitų Lietuvos teismuose nagrinėjamų bylų, kurių šalimi būtų pareiškėja, nebuvo. Administracinė byla Nr. A-3647-968/2019 buvo baigta Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. kovo 20 d. nutartimi. Dėl šios priežasties, spręsdama nusišalinimo klausimą, pareiškėja pagrįstai manė, kad jokių pagrindų nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo nėra. Pareiškėja netikrino pareiškime dėl nušalinimo nurodytų aplinkybių, susijusių su naujai iškelta byla, „Liteko“ sistemoje, kadangi bijojo, jog sulauks kaltinimų dėl šios sistemos naudojimo asmeniniais tikslais.
- 16.4. 2019 m. birželio 18 d. nutarties motyvai susiję su tuo, kad, pareiškėjos pagrįstu įsitikinimu, jokių pagrindų jai nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo nebuvo. Nusišalinta buvo būtent dėl nutartyje nurodytų motyvų – teisėjai daromo spaudimo. Nutartimi dėstydamas motyvus dėl jai daromo spaudimo ir teisėjo E. M. interesų konflikto pareiškėja tinkamai įgyvendino Pranešėjų apsaugos įstatyme nustatytą teisę, leidžiančią bet kokia forma pranešti vadovui, t. y. teismo pirmininkui, apie neteisėtus veiksmus. Teisėjui negalima nurodyti, kokie motyvai turėtų būti jo priimamuose procesiniuose sprendimuose, nes tai yra tiesus kelias į žmogaus teisių pažeidimus.
- 16.5. Anksčiau teismui vadovavusi pirmininkė nepagrįstus nušalinimus, reiškiamus vien tuo pagrindu, kad kitame teisme anksčiau buvo kelerius metus nagrinėta byla, atmesdavo. Nė vienas tuo metu priimtas pareiškėjos procesinis sprendimas nebuvo panaikintas dėl pareiškėjos šališkumo. Tai patvirtina egzistavusios praktikos teisėtumą. Pareiškėja nusišalindavo nuo KRATC bylų, jei į procesą įstodavo A. Ž., 2017 m. inicijavęs pareiškėjai drausmės bylą, taip pat nusišalindavo nuo bylų, kuriose dalyvaudavo A. Ž. sutuoktinė antstolė R. Ž.
- 16.6. Pagal vadovaujant ankstesnei pirmininkei teisme susiklosčiusią praktiką nebuvo reikalaujama, kad teismo pirmininkas apie teismuose nagrinėjamas bylas, kurių šalis yra teisėjas, būtų informuojamas rašytine forma. Pareiga pranešti apie nagrinėjamas bylas neapima reikalavimo tokį pranešimą teikti kasmet pakartotinai, jei byla, apie kurią pranešta, nėra baigta. Savo 2019 m. birželio 25 d. paaiškinyje pareiškėja nurodė, kad su skundu Regionų administracinio teismo Klaipėdos rūmuose nagrinėjamoje administracinėje byloje Nr. 1-5991-609/2019 susipažino 2019 m. birželio 19 d., taip pat nurodė, kad galimai Europos Žmogaus Teisių Teisme (toliau – EŽTT) nagrinėjamos dvi bylos, apie kurias teismo pirmininkas žino, nes 2018 m. teiktoje pareiškėjos charakteristikoje tai nurodė.
- 16.7. Pateikti teismo pirmininko reikalaujamo paaiškinimo dėl nusišalinimo nuo civilinės bylos Nr. 2VP-6823-769/2019 pareiškėja neturėjo galimybės nepatikrinusi šios bylos duomenų „Liteko“ sistemoje. Susipažinus su byla kilo pagrįstas klausimas, ar tas pats asmuo nedarė spaudimo ir teisėjai L. S., kadangi šios teisėjos priimtoje nutartyje buvo nurodyti tikrovės neatitinkantys duomenys. Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnis įpareigoja teisėją reaguoti į

kitų teisėjų padarytus pažeidimus ir apie juos pranešti. Tokie teisėjo veiksmai negali būti vertinami kaip teisėjo nepriklausomumo principo pažeidimas.

- 16.8. Pareiškėja jai iškeltą drausmės bylą vertina kaip bandymą susidoroti su ja, principinga, teisės pažeidimų netoleruojančia, neteisėtų nurodymų nevykdančia teisėja. Pareiškėjai nepriimtinas Teisėjų etikos kodekso aiškinimas, reikalaujantis solidarizuotis su teisę pažeidžiančiais asmenimis. Nesuprantama, kodėl drausmės byla keliama teisėjai, įvykdžiusiai pareigą informuoti apie teisės pažeidimus, o ne šiuos pažeidimus darantiems asmenims.
- 16.9. Komisijai ir Garbės teismui buvo teikti nušalinimai, tačiau nušalinimo pareiškimai nebuvo tenkinti, nenusišalinimo motyvai pareiškėjai nėra aiškūs. Jokių argumentų nepateikęs nenusišalinęs Garbės teismas nagrinėjo dėl nenusišalinimo pareiškėjai iškeltą drausmės bylą.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a:

Dėl Komisijos ir Garbės teismo nešališkumo

17. Pagal Teismų įstatymo 85 straipsnio 1 dalį Teisėjų etikos ir drausmės komisija yra teismų savivaldos institucija, sprendžianti drausmės bylų teisėjams iškėlimo klausimus, konsultuojanti teisėjus etikos klausimais. Komisijos veiklą reglamentuoja Teisėjų tarybos tvirtinami Teisėjų etikos ir drausmės komisijos nuostatai (Teismų įstatymo 85 straipsnio 4 dalis).
18. Pagal Teisėjų etikos ir drausmės komisijos nuostatų, patvirtintų Teisėjų tarybos 2019 m. sausio 25 d. nutarimu Nr. 13P-10-(7.1.2), 38 punktą Komisijos pirmininkas arba nariai privalo nusišalinti tais atvejais, kai jų dalyvavimas nagrinėjant teikimą gali kelti pagrįstų abejonių dėl Komisijos sprendimo nešališkumo ir objektyvumo. Pareikšti nušalinimą Komisijos pirmininkui arba jos nariui taip pat turi teisę teisėjas, kurio drausmės bylos iškėlimo klausimas yra nagrinėjamas. Komisijos pirmininkas arba narys laikomas nušalintu arba nusišalinusiu nuo teikimo dėl drausmės bylos iškėlimo nagrinėjimo ir nedalyvauja priimant sprendimą, jei tai patvirtina Komisijos nariai atviru balsavimu (Komisijos nuostatų 39 punktas).
19. Teisėjų garbės teismas – teisėjų drausmės bylas ir teisėjų prašymus dėl teisėjo garbės gynimo nagrinėjanti teismų savivaldos institucija (Teismų įstatymo 122 straipsnio 1 dalis). Teisėjų garbės teismas teisėjų drausmės bylas ir prašymus dėl teisėjo garbės gynimo nagrinėja vadovaudamasis Teismų įstatymu ir Teisėjų tarybos patvirtintais Teisėjų garbės teismo nuostatais (Teismų įstatymo 123 straipsnis).
20. Pagal Teisėjų garbės teismo nuostatų, patvirtintų Teisėjų tarybos 2014 m. gegužės 30 d. nutarimu Nr. 13P-68-(7.1.2), 12 punktą Garbės teismo narys turi nusišalinti nuo drausmės bylos ar prašymo dėl teisėjo garbės gynimo nagrinėjimo, jei yra aplinkybių, kurios kelia abejonių dėl Garbės teismo nario nešališkumo. Pareikšti nušalinimą Garbės teismo nariui turi teisę drausmės bylos ar prašymo dėl teisėjo garbės gynimo nagrinėjime dalyvaujantys proceso dalyviai iki klausimo nagrinėjimo iš esmės pradžios. Vėliau pareikšti nušalinimą leidžiama tik tais atvejais, kai pareiškiantis nušalinimą asmuo apie pagrindą nušalinti Garbės teismo narį sužino pradėjęs drausmės bylos ar prašymo dėl teisėjo garbės gynimo nagrinėjimą iš esmės. Garbės teismo narys laikomas nušalintu arba nusišalinusiu nuo drausmės bylos ar prašymo dėl teisėjo garbės gynimo nagrinėjimo ir nedalyvauja priimant sprendimą, jei tai patvirtina Garbės teismas. Dėl kiekvieno Garbės teismo nario, kuriam pareikštas nušalinimas arba kuris pareiškė apie savo nusišalinimą, Garbės teismas balsuoja atskirai, Garbės teismo nariui, kurio nušalinimo ar nusišalinimo klausimas sprendžiamas, šiame balsavime nedalyvaujant (Garbės teismo nuostatų 13–14 punktai).

21. Drausmės bylos medžiaga patvirtina, kad teisėja R. Augustė 2019 m. rugpjūčio 15 d. Komisijai pateiktame paaiškinime pareiškė nušalinimą Komisijai ir Garbės teismui, remdamasi tuo, kad EŽTT nebaigta nagrinėti byla, kurioje šios teisėjų savivaldos institucijos kaltinamos žmogaus teisių pažeidimu. Komisija 2019 m. gruodžio 18 d. sprendimu Nr. 18P-2 Komisijai pareišką nušalinimą atmetė, konstatavusi, kad: 1) pareiškėja Komisijai nepateikė jokių duomenų apie EŽTT nagrinėjamas bylas dėl Komisijos veiklos, be to, pareiškėjos kreipimasis į EŽTT dėl jai taikytų drausminės atsakomybės priemonių savaime negali būti laikomas aplinkybe, leidžiančia abejoti Komisijos narių nešališkumu; 2) Komisija nėra teisminė institucija, kuri savo veikloje vadovaujasi proceso įstatymais, reglamentuojančiais bylų nagrinėjimą teismuose, Komisijos sprendimas iškelti teisėjui drausmės bylą nėra galutinis, nes dėl teisėjo drausminės atsakomybės galutinai nusprendžia Teisėjų garbės teismas.
22. Taigi, priešingai nei teigia pareiškėja, Komisijos sprendime yra aiškiai išdėstyti sprendimo nenusišalinti nuo pareiškėjos drausmės bylos iškėlimo svarstymo motyvai. Jokių argumentų dėl šių motyvų nepagrįstumo pareiškėja teismui nepateikė. Teisėjų kolegija, įvertinusi Komisijos 2019 m. gruodžio 18 d. sprendime Nr. 18P-2 išdėstytus nenusišalinimo motyvus, neturi pagrindo spręsti, kad Komisijos sprendimas nenusišalinti nuo drausmės bylos iškėlimo svarstymo nagrinėjamu atveju būtų akivaizdžiai nepagrįstas ir kad dėl to būtų buvusi pažeista pareiškėjos teisė į tinkamą procesą.
23. Iš Garbės teismo posėdžio garso įrašo taip pat nustatyta, kad Garbės teismo posėdžio metu pareiškėja pareiškė nušalinimą visai Garbės teismo sudėčiai, motyvuodama tuo, jog Garbės teismo sudėtis iš esmės nepasikeitė nuo 2017 metų, kai buvo nagrinėjama kita pareiškėjai iškelta drausmės byla, kurios nagrinėjimo metu, pareiškėjos vertinimu, Garbės teismas peržengė jam suteiktą įgaliojimų ribas. Pareiškėja taip pat išreiškė abejones Garbės teismo narių kvalifikacija ir teisingumo suvokimu. Garbės teismas pareiškėjos pareikšto nušalinimo netenkino.
24. Teisėjų kolegija pažymi, kad nors iš Garbės teismo posėdžio garso įrašo išties nėra aišku, kokie konkrečiai motyvai lėmė Garbės teismo sprendimą nenusišalinti nuo pareiškėjos drausmės bylos nagrinėjimo, ši aplinkybė pati savaime nesudaro pagrindo spręsti, kad pareiškėjos teisė į nešališką teismą buvo pažeista. Sprendžiant dėl galimo pareiškėjos teisės į nešališką teismą pažeidimo pirmiausia turi būti įvertintos pareiškėjos pareikšto nušalinimo pagrindą sudarančios aplinkybės, ar jos objektyviai stebėtojai leistų pagrįstai abejoti bylą nagrinėjusio Garbės teismo nešališkumu.
25. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje, pasisakant dėl teismo nepriklausomumo ir nešališkumo principo turinio, pažymėta, kad, sprendžiant teisėjo (teismo) (ne)šališkumo klausimą, atsižvelgtina į tai, ar egzistuoja realūs faktai, keliantys abejonių dėl teisėjo nešališkumo, ar nušalinimą pareiškusio asmens nuogastavimai yra objektyviai pagrįsti, koks yra esminių to paties teisėjo skirtingose bylose nagrinėtų faktų, sprestų klausimų ryšys. Vien tik ta aplinkybė, kad teisėjas yra nagrinėjęs kitas bylas, kuriose šalimi buvo nušalinimą pareiškęs asmuo, nėra pakankama teisėjo šališkumui konstatuoti (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 6 d. nutartį civilinėje byloje Nr. e3K-3-10-1075/2020). Taigi vien ta aplinkybė, kad Garbės teismas anksčiau nagrinėjo kitais pagrindais pareiškėjai iškeltą drausmės bylą, nesudarė pagrindo Garbės teismui nusišalinti nuo šios drausmės bylos, grindžiamos kitokiomis faktinėmis aplinkybėmis, nagrinėjimo.
26. Teisėjų kolegija taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad nors ne visi skundžiamą sprendimą priėmę Garbės teismo nariai buvo Garbės teismo nariai 2017 metais, ir tik du šią drausmės bylą nagrinėję Garbės teismo nariai buvo Garbės teismo, nagrinėjusio pareiškėjai 2017 metais iškeltą drausmės bylą, sudėtyje, pareiškėja nušalinimą pareiškė ne kuriam nors Garbės teismo nariui (nariams), o visai Garbės teismo sudėčiai. Ši aplinkybė taip pat yra reikšminga vertinant, ar pareiškėjos pareikštas nušalinimas Garbės teismo pagrįstai nebuvo tenkintas.
27. Teisėjų etikos kodekso 4 straipsnyje nustatyta, kad šis kodeksas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos teismų įstatymu, Jungtinių Tautų pagrindiniais

teismų nepriklausomumo principais, Europos Tarybos Ministrų Komiteto rekomendacijomis, Visuotine teisėjo chartija bei Europos teisėjų chartija „Dėl teisėjų statuso“, kitais teismų ir teisėjų veiklą reglamentuojančiais nacionaliniais ir tarptautiniais aktais.

28. Bangaloro teisėjų elgesio principų, priimtų teismų pirmininkų posėdyje Taikos rūmuose, Hagoje, 2002 m. lapkričio 25–26 d., 2 straipsnyje („Nešališkumas“) nustatyta, kad neturi būti reikalaujama teisėją nušalinti nuo bylos, jeigu kitas teismas negali išnagrinėti bylos arba jei bylos neišnagrinėjimas būtų vertinamas kaip rimtas nusižengimas teisingumui. Ši nuostata įtvirtina vadinamąją būtinumo doktriną, pagal kurią, esant išimtinėms aplinkybėms, kurios turi būti ypatingos ir retos, gali būti nukrypstama nuo bendrųjų nešališkumo principo nuostatų. Teisėjas (teisėjai) neturi būti nušalinamas nuo bylos nagrinėjimo, jei bylos nagrinėjime nedalyvaujant teisėjui (teisėjams), kuriam pareikštas nušalinimas, negali būti sudaryta teismo sudėtis, turinti teisę spręsti konkrečią bylą, t. y. nėra galimybės pakeisti nušalinto teisėjo kitu teisėju, kuriam netaikytini nušalinimo pagrindai. Tokia situacija gali susidaryti, pavyzdžiui, galutinės instancijos teismuose, turinčiuose nedaug teisėjų ir vykdančiuose svarbias apeliacijos ir konstitucines funkcijas, kurių vykdymas negali būti perduotas kitiems teisėjams (Bangaloro teisėjų elgesio principų komentaras, p. 77).
29. Pagal Teismų įstatymo nuostatas tik Garbės teismas yra įgaliotas nagrinėti teisėjų drausmės bylas, Garbės teismo posėdis teisėtas, jeigu jame dalyvauja ne mažiau kaip šeši Garbės teismo nariai (Teismų įstatymo 83 straipsnio 1 dalis, 122 straipsnio 3 dalis). Taigi, patenkinus pareiškėjos visam Garbės teismui pareikštą nušalinimo pareiškimą susidarytų situacija, kai neliktų subjekto, pagal įstatymą įgalioto spręsti dėl drausminės atsakomybės pareiškėjai taikymo. Atsižvelgdama į tai teisėjų kolegija sprendžia, kad pareiškėjos Garbės teismui pareikštas nušalinimas negalėjo būti tenkinamas ir dėl šios priežasties.

Dėl pareiškėjos drausminės atsakomybės pagrindo

30. Teismų įstatymo 43 straipsnyje yra nustatytos teisėjo pareigos, o šio straipsnio 6 dalyje nurodyta, kad už teisėjo pareigų nevykdymą teisėjas atsako Teismų įstatymo nustatyta tvarka. Pagal Teismų įstatymo 83 straipsnio 2 dalį teisėjas gali atsakyti drausmine tvarka už teisėjo vardą žeminantį poelgį (1 punktas), už kitų Teisėjų etikos kodekso reikalavimų pažeidimą (2 punktas) ir už įstatymuose nustatytų teisėjų darbinės ar politinės veiklos apribojimų nesilaikymą (3 punktas).
31. Garbės teismas skundžiamu sprendimu konstatavo, kad pareiškėjos drausminės atsakomybės pagrindas – teisėjo vardą žeminantis poelgis (Teismų įstatymo 83 straipsnio 2 dalies 1 punktas). Pagal Teismų įstatymo 83 straipsnio 3 dalį teisėjo vardą žeminantis poelgis – tai su teisėjo garbe nesuderinamas ir Teisėjų etikos kodekso reikalavimų neatitinkantis poelgis, kuriuo pažeminamas teisėjo vardas bei kenkiama teismo autoritetui. Teisėjo vardą žeminančiu poelgiu taip pat pripažįstamas bet koks pareiginis nusižengimas – aiškiai aplaidus konkrečios teisėjo pareigos atlikimas arba jos neatlikimas be pateisinamos priežasties.
32. Konstitucinis Teismas yra nurodęs, kad Konstitucijoje nenustatyta, kokie teisėjo poelgiai priskirtini prie tokių, kuriais yra pažeminamas teisėjo vardas. Formulotė „teisėjo vardą pažeminantis poelgis“ yra talpi, ji apima ne tik teisėjo elgesį, kuriuo jis teisėjo vardą pažemino vykdydamas savo kaip teisėjo įgaliojimus, bet ir teisėjo vardą pažeminusį elgesį, nesusijusį su teisėjo įgaliojimų vykdymu. Pagal Konstituciją įstatymų leidejas, taip pat teismų savivaldos institucijos turi diskreciją nustatyti, kokie teisėjo poelgiai yra priskirtini tokiems, kuriais pažeminamas teisėjo vardas, tačiau nei įstatymais, nei teismų savivaldos institucijų sprendimais negali būti nustatytas koks nors išsamus (baigtinis) poelgių, kuriais teisėjas pažemina teisėjo vardą, sąrašas. Ar teisėjo poelgis yra toks, kuriuo yra pažeminamas teisėjo vardas, kiekvieną kartą turi būti sprendžiama įvertinus visas su tuo poelgiu susijusias ir turinčias reikšmės bylai

aplinkybes. Konstitucijos 115 straipsnio 5 punkte nustatytas poelgis, kuriuo pažeminamas teisėjo vardas, suponuoja ne tik atitinkamų objektyvaus pobūdžio faktų nustatymą (konstatavimą), bet ir jų vertinimą (Konstitucinio Teismo 2006 m. lapkričio 27 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 90 straipsnio 8 dalies (2002 m. sausio 24 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“).

33. Konstitucinis Teismas taip pat yra išaiškinęs, kad galimybė teisėjams taikyti kokias nors neigiamas padarinius turinčias priemones už jų priimtus konkrečius sprendimus (juose išdėstytą faktų vertinimą ir teisės aiškinimą) paneigtų teismų instancinės sistemos esmę, sudarytų prielaidas pažeisti teisėjo procesinį savarankiškumą sprendžiant visus su nagrinėjama byla susijusius klausimus, kištis į teisėjo ar teismo veiksmus vykdant teisingumą, taigi pažeistų konstitucinį teisėjo ir teismų nepriklausomumo principą. Tačiau konstitucinis teisėjo ir teismų nepriklausomumo principas nepaneigia galimybės taikyti teisėjui drausminę atsakomybę už vengimą atlikti pareigas be pateisinamos priežasties, netinkamą pavestų pareigų atlikimą (*inter alia* (be kita ko), aplaidumą nagrinėjant bylas). Jeigu teisėjas, nagrinėdamas bylas, savo pareigas atlieka aplaidžiai (*inter alia*, skubotai, paviršutiniškai arba, atvirkščiai, nepateisinamai lėtai nagrinėja bylas, daro akivaizdžius proceso įstatymuose nustatytų reikalavimų pažeidimus, nesigilina į bylos medžiagą, bylas nagrinėja atmetinai), jam turėtų būti taikoma drausminė atsakomybė už padarytus nusižengimus (Konstitucinio Teismo 2014 m. kovo 10 d. sprendimas Nr. KT9-S6/2014). Taigi, Teismų įstatyme apibrėžtas teisėjo pareiginis nusižengimas, kaip pagrindas taikyti teisėjui drausminę atsakomybę, apima tuos atvejus, kai konstatuojamas aiškiai aplaidus konkrečios teisėjo pareigos, taigi ir iš įstatymo kylančios procesinės pareigos, atlikimas arba jos neatlikimas be pateisinamos priežasties, kai tai nėra tiesiogiai susiję su teismo sprendimo priėmimu.
34. Tais atvejais, kai Respublikos Prezidentas kreipiasi į Konstitucijos 112 straipsnio 5 dalyje nurodytą specialią įstatymo nustatytą teisėjų instituciją, kad ši patartų, *inter alia*, dėl atleidimo iš pareigų teisėjo, savo poelgiu pažeminusio teisėjo vardą, minėta speciali teisėjų institucija privalo ne tik įsitikinti, kad tam tikras teisėjo poelgis (veika) buvo, bet ir įvertinti, ar jis šiuo poelgiu (veika) tikrai pažemino teisėjo vardą (Konstitucinio Teismo 2006 m. lapkričio 27 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 90 straipsnio 8 dalies (2002 m. sausio 24 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“). Tokie pat reikalavimai taikomi ir Garbės teismui, įstatymo nustatyta tvarka sprendžiančiam dėl teisėjo vardą žeminančio poelgio, kaip teisėjo drausminės atsakomybės pagrindo.
35. Nagrinėjamu atveju Garbės teismas teisėjo vardą žeminantį poelgį, kaip pareiškėjos drausminės atsakomybės pagrindą, konstatavo atsižvelgdamas į šių aplinkybių visetą: 1) pareiškėja nevykdė Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje nustatytos pareigos pranešti apie teismo procesus, kurių šalis ji yra; 2) sprendama proceso dalyvio jai pareikšto nušalinimo klausimą proceso įstatymų nustatyta tvarka nevertino nušalinimo pareiškime nurodytų nušalinimo motyvų, o nuo bylos nusišalino pateikdama argumentus, kurių turinys neatitinka teisėjų etikos principų, žemina teisėjų ir teismų autoritetą, be to, šie motyvai neturėjo pakankamo faktinio pagrindo; 3) neturėdama tam įgaliojimų atliko kitos teisėjos priimto procesinio sprendimo konkrečioje byloje vertinimą ir kreipėsi dėl drausminės atsakomybės teisėjai inicijavimo šio sprendimo pagrindu, tokiu būdu pažeisdama teisėjo nepriklausomumo principą. Pareiškėja iš esmės nesutinka su Garbės teismo sprendime pateiktu nurodytų aplinkybių vertinimu teigdama, kad jos elgesys nurodytose situacijose buvo teisėtas ir teisėjo etikos reikalavimų nepažeidė.

Dėl pareigos informuoti apie teismuose nagrinėjamas bylas pažeidimo

36. Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta teisėjo pareiga raštu pranešti teismo pirmininkui apie teismo procesą, kuriame tas teisėjas yra proceso šalis. Teisėjas taip pat privalo raštu pranešti

teismo pirmininkui apie teismo procesą, kuriame to teisėjo sutuoktinis, vaikai (įvaikiai), tėvai (įtėviai), broliai, seserys (įbroliai, įseserės), taip pat jo sutuoktinio vaikai (įvaikiai), tėvai (įtėviai), broliai, seserys (įbroliai, įseserės) yra proceso šalis, jei byla teisinga teismui, kuriame jis dirba teisėju. Aptariamų nuostatų paskirtis – sudaryti tinkamas prielaidas teismo pirmininkui, esant įstatyme nustatytiems pagrindams, nedelsiant spręsti dėl bylų perdavimo spręsti kitam teisėjui arba kitam tos pačios pakopos teismui (Teismų įstatymo 34 straipsnis), tokiu būdu užtikrinant teismo nepriklausomumą ir nešališkumą bei teismo proceso operatyvumą, išvengiant situacijų, kai nušalinimas teisėjui pareiškiamas teisėjo jau pradėtoje nagrinėti byloje.

37. Nesutikdama su Garbės teismo sprendimu dėl Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos pareigos nevykdymo pareiškėja teigia, kad pagal vadovaujant ankstesnei pirmininkei teisme susiklosčiusią praktiką nebuvo reikalaujama, jog teismo pirmininkas apie teismuose nagrinėjamas bylas, kurių šalis yra teisėjas, būtų informuojamas būtent rašytine forma, be to, pareiškėjos teigimu, pareiga pranešti apie nagrinėjamas bylas neapima reikalavimo tokį pranešimą teikti kasmet pakartotinai, jei byla, apie kurią pranešta, vis dar nėra baigta. Pareiškėja taip pat akcentuoja, kad 2019 m. birželio mėn. nebuvo jokių Lietuvos teismuose nagrinėjamų bylų, kurių šalimi būtų pareiškėja, ir apie kurias jai būtų žinoma.
38. Teisėjų kolegija pažymi, kad įstatymo įtvirtintas reikalavimas teisėjui apie teismo procesą, kuriame jis yra proceso šalis, pranešti teismo pirmininkui raštu yra ne savitiksliis, o skirtas užtikrinti, kad nekiltų jokių abejonių dėl atitinkamos teisėjo pareigos įvykdymo. Sutiktina, kad nustačius, jog Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos pareigos pažeidimas konkrečiu atveju pasireiškė tik pranešimo formos nesilaikymu, toks pažeidimas būtų pripažintinas formaliu, kadangi jis pats savaime netrukdo pasiekti tikslų, kurių siekiama Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalies nuostatomis (šios nutarties 36 punktą). Tačiau, kilus klausimui dėl Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos pareigos įvykdymo, būtent teisėjas, nesilaikęs įstatymo reikalaujamos rašytinės pranešimo formos, privalo įrodyti, kad teismo pirmininkas apie atitinkamą teismo procesą (procesus) buvo informuotas.
39. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje atvejai, kai teisėjas nevykdo Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos pareigos ir nenusišalina nuo klausimų, susijusių su asmenimis, su kuriais jis turi teisminių ginčų, sprendimo, vertinami kaip poelgiai, kuriais pažeidžiami Teisėjų etikos kodekse įtvirtinti teisingumo ir nešališkumo, skaidrumo ir viešumo principai, pažeminamas teisėjo vardas ir pakenkiama teismo autoritetui (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. vasario 15 d. nutartis byloje Nr. 1P-1184/2011). Imperatyvios įstatyme nustatytos pareigos nevykdymas taip pat pažeidžia Teisėjų etikos kodekse įtvirtintą pareiškėjumo principą, reikalaujantį nepažeisti Konstitucijos, tarptautinių sutarčių, įstatymų ir kitų teisės aktų (Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnis).
40. Nagrinėjamoje byloje Garbės teismas nustatė, kad pareiškėja jokia forma (nei raštu, nei žodžiu) nebuvo informavusi teismo pirmininko apie tris su ja susijusius 2017–2019 metais vykusius teisminius procesus (teisminio proceso Nr. 2-09-3-00369-2017-2, teisminio proceso Nr. 3-63-3-02865-2016-5 ir teisminio proceso Nr. 3-63-3-00516-2019-9). Civilinė byla, teisminio proceso Nr. 2-09-3-00369-2017-2, Alytaus apylinkės teisme pradėta 2017 m. gegužės mėn., baigta įsiteisėjusia Kauno apygardos teismo 2018 m. gegužės 7 d. nutartimi, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo atrankos kolegijos 2018 m. rugpjūčio 13 d. nutartimi atsisakyta priimti pareiškėjos kasacinį skundą; administracinė byla, teisminio proceso Nr. 3-63-3-02865-2016-5, Klaipėdos apygardos administraciniame teisme pradėta 2016 m. gruodžio mėn., baigta Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. kovo 20 d. nutartimi; administracinė byla, teisminio proceso Nr. 3-63-3-00516-2019-9, Regionų apygardos administracinio teismo Klaipėdos rūmuose pradėta 2019 m. gegužės 24 d. (byla nebaigta).
41. Teisėjų kolegija pažymi, kad būtina Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos pareigos vykdymo prielaida yra teisėjo žinojimas apie teismo procesą, kurio šalis jis yra, todėl nustačius, kad teisėjui nebuvo žinoma apie jo atžvilgiu pradėtą teismo procesą, nėra pagrindo konstatuoti

Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos pareigos pažeidimo. Teismų įstatymas nenustato konkretaus termino, per kurį teisėjas turėtų pranešti apie jo atžvilgiu pradėtą teismo procesą, tačiau šis terminas turi būti protingas, atsižvelgiant į konkrečios bylos aplinkybes. Todėl, sprendžiant dėl Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos pareigos galimo nevykdymo, taikytinas apdairaus ir rūpestingo asmens, veikiančio tokiomis pat aplinkybėmis, elgesio standartas.

42. Pareiškėjos pateikti įrodymai patvirtina, kad teismo šaukimas administracinėje byloje, teismo proceso Nr. 3-63-3-00516-2019-9, kurioje pareiškėja yra atsakovė, buvo įteiktas 2019 m. birželio 7 d. pareiškėjos motinai. Iš pareiškėjos Regionų apygardos administracinio teismo Klaipėdos rūmams pateikto atsiliepimo į skundą matyti, kad pareiškėja su KRATC skundu šioje administracinėje byloje susipažino 2019 m. birželio 19 d., t. y. jau po to, kai teisme buvo gautas KRATC nušalinimo pareiškimas ir teismo pirmininkui tapo žinoma apie pareiškėjos atžvilgiu pradėtą administracinę bylą. 2019 m. birželio 25 d. paaiškinimuose, atsakydama į teismo pirmininko 2019 m. birželio 20 d. prašymą pateikti informaciją apie teismo procesus, kuriuose pareiškėja buvo (yra) byloje dalyvaujantis asmuo, pareiškėja aptariamą teismo procesą nurodė, taip pat paaiškino, kad su procesiniais dokumentais šioje byloje susipažino 2019 m. birželio 19 d. Atsižvelgdama į tai, teisėjų kolegija sprendžia, kad nagrinėjamoje byloje nebuvo pagrindo konstatuoti Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos pareigos pažeidimo, kiek tai susiję su teismo pirmininko informavimu apie teisminį procesą Nr. 3-63-3-00516-2019-9.
43. Kita vertus, bylos nagrinėjimo Lietuvos Aukščiausiąjame Teisme metu pareiškėja nepaneigė Garbės teismo nustatytos aplinkybės, kad ji jokia forma (nei raštu, nei žodžiu) nebuvo informavusi teismo pirmininko apie kitus du teismo procesus, kuriuose ji buvo byloje dalyvaujančiu asmeniu (teismo proceso Nr. 2-09-3-00369-2017-2, teismo proceso Nr. 3-63-3-02865-2016-5), t. y. iš esmės nepaneigė Garbės teismo nustatyto Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos pareigos pažeidimo. Tai, kad 2019 m. birželio mėn. nurodyti teisminiai procesai jau buvo pasibaigę, nepaneigia išvados, kad pareiškėja Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos pareigos informuoti apie šiuos procesus nėra įvykdžiusi. Atsižvelgiant į tai, kad drausmės byla pareiškėjai iškelta Komisijos 2019 m. gruodžio 18 d. sprendimu, Teismų įstatymo 84 straipsnio 2 dalyje įtvirtintas terminas, kuriam pasibaigus drausmės byla už konkretų pažeidimą teisėjui nebegali būti keliama, pažeistas nebuvo.
44. Pareiškėjos argumentai, jog pagal vadovaujant ankstesnei pirmininkei teisme susiklosčiusią praktiką nebuvo reikalaujama, kad teismo pirmininkas apie teismuose nagrinėjamas bylas, kurių šalis yra teisėjas, būtų informuojamas raštu, taip pat kad teisėjas neturi pareigos pakartotinai informuoti teismo pirmininko apie tą patį teismo procesą, nesudaro pagrindo pripažinti nepagrįsta Garbės teismo išvadą dėl Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalies pažeidimo. Net ir sutikus su pareiškėjos teiginiais dėl anksčiau (teismui vadovaujant kitai pirmininkei) teisme egzistavusios žodinio pranešimo apie teismuose nagrinėjamas bylas, kurių šalis yra teisėjas, praktikos (kuri neatitinka Teismų įstatymo 43 straipsnio 3 dalies reikalavimų), pažymėtina, kad Klaipėdos apylinkės teismo pirmininkas S. Bliudsukis šias pareigas pradėjo eiti 2016 m. lapkričio 8 d., t. y. dar iki prasidedant šios nutarties 40 punkte nurodytiems teismo procesams (Lietuvos Respublikos Prezidento 2016 m. lapkričio 16 d. dekretas Nr. 1K-778). Pareiškėja neteigė, kad žodinio informavimo apie teismuose nagrinėjamas bylas praktika teisme išliko ir pasikeitus teismo pirmininkui. Be to, iš drausmės bylos medžiagos matyti, kad Klaipėdos apylinkės teismo pirmininkas neigia buvęs informuotas apie nurodytus teisminius procesus žodine forma, o pareiškėja drausmės bylos nagrinėjimo metu neįrodė priešingos aplinkybės (šios nutarties 38 punktas).

Dėl aplinkybių, susijusių su pareiškėjai pareikšto nušalinimo sprendimu

45. Nesutikdama su Garbės teismo sprendimu, kiek jis susijęs su aplinkybėmis dėl jai pareikšto nušalinimo klausimo išsprendimo, pareiškėja teigia, kad, 2019 m. birželio 18 d. nutarties priėmimo metu nežinodama apie naujai KRATC prieš ją pradėtą teismo procesą, buvo pagrįstai įsitikinusi, kad nėra jokių aplinkybių, sudarančių pagrindą jai nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo. Kadangi nuo civilinės bylos Nr. 2VP-6823-769/2019 nagrinėjimo ji nusišalino išimtinai dėl jai daromo spaudimo, būtent tokie motyvai ir buvo nurodyti 2019 m. birželio 18 d. nutartyje, tokiu būdu tinkamai įgyvendinant Pranešėjų apsaugos įstatyme nustatytą teisę, leidžiančią pareiškėjai bet kokia forma pranešti vadovui, t. y. teismo pirmininkui, apie kito teisėjo neteisėtus veiksmus. Pareiškėja taip pat atkreipia dėmesį į draudimą vertinti teisėjo priimto procesinio sprendimo motyvus teisėjo drausminės atsakomybės aspektu.
46. Teisėjo nušalinimo civilinėse bylose procesinę tvarką reglamentuoja CPK 68 ir 69 straipsniai. Pagal šių straipsnių nuostatas, jeigu yra aplinkybių, nurodytų CPK 65, 66 ir 67 straipsniuose, teisėjas privalo pareikšti, kad jis pats nusišalina. Tais pačiais pagrindais nušalinimą gali pareikšti dalyvaujantys byloje asmenys. Tuo atveju, jei teisėjas, pareiškus jam nušalinimą, nenusišalina nuo bylos nagrinėjimo, teisėjo nušalinimo klausimą sprendžia atitinkamo teismo pirmininkas, teismo pirmininko pavaduotojas, Civilinių bylų skyriaus pirmininkas arba jų paskirtas teisėjas nedelsdami, bet ne vėliau kaip per tris darbo dienas nuo nušalinimo pareiškimo dienos. Pareiškus pakartotinį nušalinimą, kuris grindžiamas tais pačiais argumentais, kuriais grįstas nušalinimas buvo atmestas, nušalinimo klausimą nedelsdamas, bet ne vėliau kaip per tris darbo dienas nuo nušalinimo pareiškimo dienos išsprendžia bylą nagrinėjantis teisėjas ar teisėjų kolegija. Taigi, pagal galiojančią teisinę reglamentavimą, gavęs nušalinimo pareiškimą teisėjas turi: 1) pats nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo, jei yra įstatyme įtvirtinti jo nušalinimo pagrindai, arba 2) manydamas, kad pagrindo jam nušalinti nėra, perduoti šį klausimą spręsti teismo pirmininkui ar kitam šį klausimą pagal CPK 69 straipsnio 1 dalies nuostatas įgaliotam spręsti subjektui, išskyrus atvejus, kai nušalinimas yra pakartotinis ir remiamasi tais pačiais pagrindais.
47. Teisėjų kolegija pažymi, kad teismo (teisėjo) nepriklausomumo ir nešališkumo principas gali būti pažeidžiamas ne tik tuo atveju, jei teisėjas nenusišalina nuo bylos nagrinėjimo esant įstatyme nustatytiems pagrindams, bet ir tuo atveju, jei nuo bylos nusišalinama nesant tam įstatyme nustatyto pagrindo. Tokiu atveju pažeidžiama byloje dalyvaujančio asmens teisė, kad jo byla būtų nagrinėjama pagal įstatymą sudaryto teismo, sudaromos prielaidos byloje dalyvaujantiems asmenims pasirinkti jų bylą nagrinėsiantį teisėją, kurios nėra suderinamos su aptariamo principo reikalavimais.
48. Bangaloro teisėjų elgesio principų komentare, aiškinant teisėjų nešališkumo principo turinį, nurodoma, kad teisėjas turi pareigą spręsti jam priskirtas bylas. Nors, siekiant apsaugoti byloje dalyvaujančių asmenų teises ir visuomenės pasitikėjimą teismų nepriklausomumu, kai kuriose situacijose teisėjo nušalinimas yra būtinas, dažni nusišalinimai gali lemti visuomenės nepalankumą teisminei valdžiai ir tapti nepagrįsta našta teisėjo kolegoms. Byloje dalyvaujantiems asmenims gali susidaryti nepageidaujamas išpūdis, kad jie gali pasirinkti, kuris teisėjas nagrinės jų bylą. Dėl šios priežasties teisėjas turi organizuoti savo asmeninę ir profesinę veiklą tokiu būdu, kad įmanomai sumažintų potencialų konfliktą su teisėjo pareigų vykdymu (Bangaloro teisėjų elgesio principų komentaras, p. 63).
49. Pažymėtina, kad, kitaip nei teisėjo nusišalinimo nuo bylos atveju, kai galutinio sprendimo dėl teisėjo nušalinimo teisė pagal įstatymą tenka CPK 69 straipsnio 1 dalyje įvardytiems asmenims, jokių kontrolės formų teisėjui nusišalinus nuo civilinės bylos nagrinėjimo teisės aktai neįtvirtina ir teisėjui nusišalinus nuo bylos nagrinėjimo civilinė byla perduodama nagrinėti kitam teisėjui. Taigi, siekdamas išvengti teismo (teisėjo) nepriklausomumo ir nešališkumo principo pažeidimo, sprenddamas jam pareikšto nušalinimo klausimą, teisėjas visais atvejais privalo atidžiai įvertinti pareiškime dėl nušalinimo nurodytas aplinkybes ir nuo bylos nusišalinti tik tuo atveju, jei nušalinimo pagrindai teisėjui nekelia pagrįstų abejonių. Kitais atvejais teisėjas šį klausimą turi perduoti spręsti CPK 69 straipsnio 1 dalyje nurodytiems subjektams.

50. CPK 65 straipsnyje įtvirtintas sąrašas pagrindų, kuriems esant teisėjas privalo nusišalinti nuo civilinės bylos nagrinėjimo. Be šiamo straipsnyje įvardytų pagrindų, teisėjas taip pat privalo nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo, jei yra kitų aplinkybių, kurios kelia abejonų dėl jo nešališkumo (CPK 66 straipsnis). Jei įstatyme konkrečiai nenurodyta imperatyvi pareiga nusišalinti, ar konkrečiu atveju egzistuoja aplinkybės, kurios gali kelti pagrįstų abejonų teisėjo nešališkumu, teisėjas sprendžia savarankiškai (CPK 66 straipsnis).
51. Teisėjo (ne)nusišalinimas nuo bylos nagrinėjimo yra procesinis sprendimas, todėl teisėjo drausminės atsakomybės aspektu gali būti vertinamas tik tiek, kiek jis konkrečiu atveju sudaro pagrindą konstatuoti buvus aiškiai aplaidų konkrečios teisėjo pareigos atlikimą arba jos neatlikimą be pateisinamos priežasties ar akivaizdų Teisėjų etikos kodekso reikalavimų pažeidimą (šios nutarties 33 punktas). Akivaizdus pažeidimas gali būti konstatuojamas tais atvejais, kai teisėjas nusišalina nuo bylos nagrinėjimo esant vienam iš CPK 65 straipsnyje įtvirtintų pagrindų, kai teisėjas akivaizdžiai piktnaudžiauja nusišalinimo institutu, aiškiai nesilaiko įstatyme įtvirtintos teisėjo nušalinimo sprendimo procesinės tvarkos (šios nutarties 46 punktas) arba kitaip akivaizdžiai ir šiurkščiai pažeidžia jo profesinei veiklai taikytinus teisės aktų reikalavimus.
52. Civilinio proceso įstatymai įpareigoja teisėją sprendžiant bylos šalių pareikštus prašymus motyvuotai įvertinti šalių argumentus, kuriais šie prašymai yra grindžiami, ir procesiniame dokumente, kuriais šie prašymai išsprendžiami, pateikti motyvus, dėl kurių atitinkami šalių argumentai pripažinti pagrįstais arba atmesti. Šie reikalavimai taikytini ir teismo procesiniam dokumentui (nutarčiai), kuriuo išsprendžiamas teisėjui pareikšto nušalinimo klausimas. Teisėjų etikos kodekse įtvirtintas pareigingumo principas reikalauja, jog teisėjas surašytų procesinius dokumentus taip, kad jie atitiktų įstatymų ir valstybinės kalbos reikalavimus (Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnio 2 punktas). Be to, sprenddamas bet kokią jo kompetencijai priskirtą klausimą teisėjas turi įsigilinti į sprendžiamo klausimo esmę, vengti skubotumo ir paviršutiniškumo (Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnio 4 punktas).
53. Iš drausmės byloje esančio KRATC 2019 m. birželio 13 d. pareiškimo dėl pareiškėjos nušalinimo matyti, kad pareiškėjos nušalinimo nuo civilinės bylos Nr. 2VP-6823-769/2019 nagrinėjimo pagrindų buvo nurodytos dvi bylos, kuriose tiek pareiškėja, tiek KRATC buvo byloje dalyvaujančiais asmenimis: Regionų apygardos administracinio teismo Klaipėdos rūmuose nagrinėjama administracinė byla Nr. I-5991-609/2019 (teisminio proceso Nr. 3-63-3-00516-2019-9) ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. kovo 20 d. nutartimi užbaigta administracinė byla Nr. A-3647-968/2019 (teisminio proceso Nr. 3-63-3-02865-2016-5). Taigi, sprendama jai pareikšto nušalinimo klausimą pareiškėja privalėjo įvertinti, ar nurodytos bylos sudaro pakankamą pagrindą jai nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo, ir nutartyje pateikti su tuo susijusius motyvus. Teisėjų kolegija neturi pagrindo nepritarti Garbės teismo išvadai, kad pareiškėja, 2019 m. birželio 18 d. nutartimi nusišalindama nuo civilinės bylos Nr. 2VP-6823-769/2019 nagrinėjimo, KRATC pareiškinge nurodytų konkrečių teisėjos nušalinimo pagrindų neanalizavo ir nevertino. 2019 m. birželio 18 d. nutartyje nurodyti pareiškėjos nusišalinimo nuo bylos motyvai su KRATC 2019 m. birželio 13 d. pareiškinge dėl nušalinimo nurodytomis aplinkybėmis nėra susiję.
54. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo posėdžio metu pareiškėja patvirtino, kad pareiškinge dėl nušalinimo nurodytos aplinkybės apie naujai pradėtą administracinę bylą Nr. I-5991-609/2019, apie kurią jai nebuvo žinoma, prieš priimdama 2019 m. birželio 18 d. nutartį, teismų informacinėje sistemoje „Liteko“ netikrino. Pareiškėja taip pat nurodė, kad, turėdama informacijos apie šią bylą, būtų sprendusi dėl su tuo susijusio nusišalinimo pagrindo buvimo. Taigi, pareiškėja iš esmės pripažino, kad 2019 m. birželio 18 d. nutartį nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo priėmė tinkamai neišsiaiškinusi šiam klausimui išspręsti reikšmingų aplinkybių. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį į tai, kad klausimo dėl nusišalinimo sprendimas yra konkrečioje byloje atliekamas procesinis veiksmas, kurio tinkamam atlikimui pareiškėja pagal įstatymą turi

teisę naudotis teismų informacinės sistemos duomenimis (CPK 179 straipsnio 3 dalis), o pareiškėjos nuogastavimai dėl galimų kaltinimų neteisėtu „Liteko“ sistemos naudojimu neatleidžia jos nuo pareigos tinkamai išspręsti jos kompetencijai priskirtą procesinį klausimą. Kita vertus, turėdama abejonių dėl pareiškime dėl nušalinimo nurodytų aplinkybių, pareiškėja turėjo galimybę perduoti nušalinimo pareiškimą spręsti CPK 69 straipsnio nustatyta tvarka, kartu pateikdama savo paaiškinimą (CPK 69 straipsnio 2 dalis), tačiau to nepadarė (šios nutarties 49 punktas).

55. Iš pareiškėjos teismui pateiktų paaiškinimų galima daryti išvadą, kad administracinė byla Nr. A-3647-968/2019, pareiškėjos vertinimu, nebuvo pakankamas pagrindas jai nusišalinti nuo civilinės bylos Nr. 2VP-6823-769/2019 nagrinėjimo, atsižvelgiant į tai, kad ši administracinė byla buvo baigta dar iki civilinės bylos Nr. 2VP-6823-769/2019 inicijavimo. Kadangi toks vertinimas priskirtinas teisėjo savarankiškų procesinių sprendimų sričiai (šios nutarties 50 punktas) ir todėl pats savaime negali būti vertinamas teisėjo drausminės atsakomybės aspektu (šios nutarties 51 punktas), teisėjų kolegija šios pareiškėjos pozicijos pagrįstumo nevertina, atkreipdama dėmesį tik į tai, kad, kaip pagrįstai nurodė Garbės teismas, jokie su tuo susiję argumentai 2019 m. birželio 18 d. nutartyje nėra pateikti.
56. Teisėjų kolegija taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad pareiškėja viso drausmės bylos nagrinėjimo metu laikėsi pozicijos, jog pagal jos turimą informaciją nebuvo pagrindo jai nusišalinti nuo civilinės bylos Nr. 2VP-6823-769/2019 nagrinėjimo. Tokia pati pozicija išdėstyta ir 2019 m. birželio 18 d. nutartyje („jokių įrodymų dėl teisėjos šališkumo byloje nebuvo pateikta“, „nors byloje ir nėra nurodyta jokių nušalinimo pagrindų“). Tačiau, manydama, kad nušalinimo pagrindai neegzistuoja, pareiškėja neperdavė nušalinimo klausimo spręsti CPK 69 straipsnyje nustatyta tvarka, o priėmė procesinį sprendimą nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo, tokį sprendimą grįsdama civilinės bylos pareiškėjos (KRATC) daromu spaudimu teismui dėl pareiškėjos nušalinimo nuo šio juridinio asmens bylų ir teismo administracijos ryšiais su šiuo juridiniu asmeniu. Bylos nagrinėjimo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo metu pareiškėja dar sykį patvirtino, kad nuo bylos nusišalino išimtinai dėl jai daromo spaudimo, o ne todėl, kad būtų maniusi, jog egzistuoja įstatyme įtvirtinti pagrindai jai nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo, o tai, anot pareiškėjos, nulėmė ir 2019 m. birželio 18 d. nutarties motyvų turinį.
57. Vertindama šiuos pareiškėjos argumentus teisėjų kolegija pažymi, kad teisėjas, nagrinėdamas bylas ir priimdamas jose sprendimus, turi būti savarankiškas ir nepriklausomas nuo kitų teisėjų nuomonės, pareikštos ne įstatymų nustatyta tvarka (Teisėjų etikos kodekso 9 straipsnis), nepasiduoti valdžios ar valdymo institucijų, pareigūnų, žiniasklaidos priemonių, visuomenės bei atskirų asmenų įtakai (Teisėjų etikos kodekso 8 straipsnio 4 punktas). Teisėjas, vykdydamas savo pareigas, yra nepriklausomas nuo kitų teisėjų. Jis priima sprendimus savarankiškai (Bangaloro teisėjų elgesio principų 1.4 punktas). Bet kokie pašaliniai bandymai paveikti teisėją, nesvarbu koks jų šaltinis, teisėjo turi būti tvirtai atmesti (Bangaloro teisėjų elgesio principų komentaras, p. 43). Taigi, teisėjas turi būti atsparus išorinei įtakai ir neleisti, kad jo priimami procesiniai sprendimai būtų paveikti neteisėto trečiųjų asmenų spaudimo. Ši taisyklė taikytina ne tik galutiniams teismo sprendimams dėl ginčo esmės, bet ir tarpiniams procesiniams sprendimams, tokiems kaip teisėjo procesinis sprendimas (ne)nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo.
58. Teisėjui nusišalinus nuo bylos nagrinėjimo dėl jam daromo spaudimo, pasiekiamas tokiu spaudimu siektas neteisėtas tikslas, o tai neabejotinai pažeidžia teisėjo nepriklausomumo principą, kenkia tiek konkrečiam teisėjo (teismo), tiek visos teisminės valdžios autoritetui. Taigi, susidūręs su neleistinu spaudimu nusišalinti, nesant tam įstatyme nustatyto pagrindo, teisėjas turi būti jam atsparus, nenusišalinti nuo bylos nagrinėjimo, o šio klausimo sprendimą perduoti spręsti CPK 69 straipsnyje nurodytiems subjektams. Nagrinėjamu atveju pareiškėja to nepadarė, o nusišalindama nuo bylos nagrinėjimo ir nusišalinimo pagrindų nurodydama jai daromą spaudimą sudarė prielaidas byloje dalyvaujantiems asmenims manyti, kad teismui gali būti sėkmingai daromas neteisėtas poveikis.

59. Teisėjų kolegija visiškai sutinka su pareiškėja, kad teisėjas, susidūręs su neteisėtais veiksmais, kuriais siekiama pažeisti teisėjo nepriklausomumo principą, turi į tai atitinkamai reaguoti, siekdamas apginti teisminės valdžios autoritetą ir užkirsti kelią vykdomai neteisėtai veiklai. Tačiau nepagrįstais pripažintini pareiškėjos argumentai, kad šiuo atveju ji pasirinko tinkamą reagavimo į galimai neteisėtus veiksmus būdą, nepažeidžiantį įstatymų ir teisėjo profesinės etikos reikalavimų.
60. Garbės teismas pagrįstai konstatavo, kad Pranešėjų apsaugos įstatymas nereglamentuoja teisėjo procesinės veiklos, kuri turi būti vykdoma pagal proceso įstatymų reikalavimus. Nutartis dėl nusišalinimo yra konkrečioje byloje priimtas teismo procesinis dokumentas, kurio adresatas yra konkretios bylos proceso šalys, o ne teismo administracija ar kita institucija, kuri pagal Pranešėjų apsaugos įstatymą priima, pagal kompetenciją nagrinėja arba perduoda kitoms institucijoms nagrinėti pranešimus ar pateiktą informaciją apie pažeidimus. Taigi, pareiškėjos teiginys, kad 2019 m. birželio 18 d. nutartimi ji tinkamai įgyvendino Pranešėjų apsaugos įstatyme nustatytą teisę, leidžiančią bet kokia forma pranešti vadovui, t. y. teismo pirmininkui, apie kito teisėjo neteisėtus veiksmus, teisėjų kolegijos pripažįstamas nepagrįstu. Išdėstant tokio turinio motyvus bylos šalims skirtame procesiniame dokumente, tikslas informuoti apie galimą pažeidimą kompetentingus asmenis nėra pasiekiamas, be to, pranešimas apie galimą pažeidimą konkrečioje byloje priimamo procesinio sprendimo forma neatitinka civilinio proceso įstatymų reikalavimų, nustatančių tik vieną procesinio sprendimo, skirtą reaguoti į teisės pažeidimą, rūšį – atskirąjį teismo nutartį, priimamą esant CPK 299 straipsnyje nurodytiems pagrindams.
61. Garbės teismas taip pat pagrįstai konstatavo, kad kai kurie 2019 m. birželio 18 d. nutartyje išdėstyti neigiamai kitus teismo teisėjus charakterizuojantys teiginiai tėra paremti pareiškėjos prielaidomis ir subjektyviais vertinimais. Pavyzdžiui, nors nutartyje minimi byloje dalyvaujančių asmenų pokalbiai su l. e. p. teismo pirmininko pavaduotoju dėl bylų nagrinėjimo, su tuo susiję byloje dalyvaujančių asmenų nurodymai l. e. p. teismo pirmininko pavaduotojui ir jų vykdymas, 2019 m. birželio 25 d. teismo pirmininkui teiktame paaiškinime pareiškėja nurodė, kad tokių telefoninių pokalbių turinys jai nėra žinomas, t. y. pareiškėja iš esmės pripažino tik daranti prielaidą, jog tokie pokalbiai egzistavo. Lietuvos Aukščiausiam Teismui teiktuose paaiškinimuose nurodytos aplinkybės (l. e. p. teismo pirmininko pavaduotojui anksčiau iškelta byla dėl buto privatizavimo, A. Ž. uošvio tuometinis vadovavimas privatizavimo procesui), teisėjų kolegijos vertinimu, nepagrindžia nutarties teiginių apie itin artimus l. e. p. teismo pirmininko pavaduotojo ir A. Ž. asmeninius santykius, juo labiau teiginių apie A. Ž. teikiamus nurodymus teismui, kurie 2019 m. birželio 18 d. nutartyje pateikiami kaip neginčijamas faktas. 2019 m. birželio 18 d. nutartyje taip pat minimas „dabartinės teismo administracijos požiūris į teismo nešališkumą“, kuris, kaip matyti iš nutarties konteksto, pareiškėjos vertinimu, yra netinkamas, tačiau jokių konkrečių su tuo susijusių aplinkybių pareiškėja drausmės bylos nagrinėjimo metu nenurodė, apsiribodama teismo administracijos veiksmų jos atžvilgiu subjektyviu vertinimu.
62. Teisėjų etikos kodekse įtvirtinti padarumo ir solidarumo principai reikalauja, kad teisėjas nemenkintų kitų bendradarbių darbo, elgtųsi su jais bei kitais asmenimis pagarbiai, teisėjų tarpusavio santykius grįstų pasitikėjimu, sąžiningumu, tolerancija, taktiškumu ir mandagumu, savo elgesiu nežemintų teisėjo ir teismų vardo (Teisėjų etikos kodekso 13, 16 straipsniai). Šie principai, kaip pagrįstai nurodo pareiškėja, jokių būdu nereiškia, kad teisėjas turi toleruoti kitų teisėjų daromus teisės pažeidimus, į juos nereaguoti ir juos slėpti, tačiau teisėjo reakcija į kitų teisėjų galimai daromus pažeidimus turi būti adekvati, tinkamos formos, nepažeidžianti nekaltumo prezumpcijos principo. Vertinant šios nutarties 61 punkte aptartus pareiškėjos teiginius teisėjų etikos aspektu svarbu, kad jie išdėstyti ne kompetentingoms institucijoms skirtame pranešime apie galimą pažeidimą, o bylos šalims skirtame viešame teismo procesiniame dokumente. Pareiškėja turėjo suvokti, kad tokio turinio teiginiai diskredituoja konkretaus teismo ir apskritai visos teismų sistemos veiklą, todėl šalims skirtame procesiniame dokumente negali būti reiškiami neturint tam pakankamo faktinio pagrindo. Turėdama pagrįstų įtarimų dėl konkrečių asmenų daromų pažeidimų pareiškėja turėjo į šiuos pažeidimus reaguoti įstatymų

nustatyta tvarka, informuodama kompetentingas institucijas ar pareigūnus, kuriems suteikti įgaliojimai spręsti dėl pareikštų įtarimų pagrįstumo, o ne šiuos įtarimus išdėstyti faktų forma oficialiame teismo dokumente.

63. Atsižvelgdama į tai, kad 2019 m. birželio 18 d. nutartyje dėl nusišalinimo nuo bylos nagrinėjimo išdėstyti motyvai nesusiję su pareiškime dėl nušalinimo nurodytomis aplinkybėmis, o šiame pareiškime nurodytos aplinkybės priimant 2019 m. birželio 18 d. nutartį analizuotos nebuvo, nors to vienareikšmiškai reikalauja proceso įstatymai, nutarties motyvų turinys aiškiai kaltina teismo administraciją neteisėtų veiksmų atlikimu neturint tam pakankamo faktinio pagrindo ir tokiu būdu diskredituoja konkretaus teismo ir apskritai visos teismų sistemos veiklą, į tai, kad pareiškėja, kaip ji pati teigia, susidūrusi su neteisėtu spaudimu nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo, nesprendė šio klausimo taip, kaip to reikalauja CPK nuostatos ir teisėjo veiklai taikytini standartai, o vietoje to sudarė prielaidas byloje dalyvaujantiems asmenims manyti, kad teismui gali būti sėkmingai daromas neteisėtas poveikis, teisėjų kolegija pripažįsta pagrįsta Garbės teismo išvadą, kad šiuo atveju pareiškėjos padarytas pažeidimas yra šiurkštus ir akivaizdus, nesietinas vien su teisėjo procesinių sprendimų laisve, todėl gali būti vertinamas teisėjo drausminės atsakomybės aspektu (šios nutarties 33 punktas). Vadovaudamasi pirmiau išdėstytais motyvais teisėjų kolegija taip pat pripažįsta pagrįsta Garbės teismo išvadą, kad spręsdama jai pareikšto nušalinimo klausimą pareiškėja pažeidė Teisėjų etikos kodekse įtvirtintus pareigingumo, teisingumo ir nešališkumo, pavyzdingumo, padorumo ir solidarumo principus, pažemino teisėjo vardą bei pakenkė teismo autoritetui.

Dėl aplinkybių, susijusių su kito teisėjo byloje priimto procesinio sprendimo vertinimu

64. Garbės teismas skundžiamu sprendimu konstatavo, kad pareiškėjos veiksmai, atliekant kitos teisėjos konkrečioje byloje priimto sprendimo teisėtumo vertinimą ir kreipiantis dėl drausminės atsakomybės šiai teisėjai taikymo, pažeidė konstitucinį teisėjų nepriklausomumo principą ir Teisėjų etikos kodekse įtvirtintus pareigingumo, padorumo ir solidarumo principus. Pareiškėja, nesutikdama su šia Garbės teismo išvada, teigia, kad tokiais veiksmais ji tik vykdė Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnio 5 punkte įtvirtintą pareigą reaguoti į kitų teisėjų padarytus įstatymų bei profesinės etikos pažeidimus, todėl jos veiksmai negali būti laikomi neteisėtais teisėjų drausminės atsakomybės požiūriu.
65. Teisėjų kolegija, pasisakydama dėl šių pareiškėjos argumentų, pažymi, kad, atsižvelgiant į tai, jog Teisėjų etikos kodeksas yra vientisas aktas, kuriame įtvirtinti principai vienas kitą papildo ir vienas kitam neprieštarauja, Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnio 5 punkte įtvirtinta teisėjo pareiga turi būti vykdoma nepažeidžiant kitų Teisėjų etikos kodekse įtvirtintų principų. Ar teisėjo veiksmai, kuriuos jis įvardija kaip reakciją į kito teisėjo padarytą pažeidimą, konkrečiu atveju atitiko įstatymų ir Teisėjų etikos kodekso reikalavimus, spręstina atsižvelgiant į konkrečios bylos faktines aplinkybes.
66. Teisėjų etikos kodeksas įpareigoja teisėją ginti teisėjų ir teismų nepriklausomumą įvaizdį visuomenėje, gerbti Konstitucijos teismams ir teisėjams suteiktą nepriklausomumą (Teisėjų etikos kodekso 9 straipsnis). Vienas iš teisėjo ir teismų nepriklausomumo principo aspektų yra teisėjo procesinis nepriklausomumas, apimantis, *inter alia*, teismo savarankiškumą sprendžiant visus su nagrinėjama byla susijusius klausimus.
67. Konstitucinis Teismas, aiškindamas teisėjo procesinio nepriklausomumo turinį, yra konstatavęs, kad teisėjas neprivalo jokiai valstybės institucijai ar pareigūnams aiškintis dėl savo nagrinėjamų bylų. Teisėjo sprendimus proceso įstatymų nustatyta tvarka gali peržiūrėti ir pakeisti ar panaikinti tik aukštesnės pakopos teismas (Konstitucinio Teismo 1999 m. gruodžio 21 d. nutarimas). Teisėjas neprivalo aiškintis dėl bylų nagrinėjimo ir priimamų sprendimų pagrįstumo, teisėjo

argumentai ir motyvai išdėstomi priimtuose sprendimuose. Taikant drausminės atsakomybės priemones negali būti pažeista teisėjų nepriklausomumo ir atsakomybės pusiausvyra, jomis negali būti sudarytos prielaidos kištis į teisėjų veiklą nagrinėjant bylas ir priimant sprendimus, pažeisti realų teisėjo procesinį nepriklausomumą. Jeigu teismų savivaldos institucijai (-oms) būtų suteikti tokie įgaliojimai, t. y. būtų numatyta galimybė taikyti teisėjams drausminę atsakomybę už konkretų priimtą sprendimą, tai reikštų, kad šiai (šioms) institucijai (-oms) pavesta vykdyti teisėjų sprendimų kontrolę, vertinti jų turinį, taigi būtų paneigta teismų instancinės sistemos esmė, sudarytos prielaidos kištis į teisėjo veiklą vykdant teisingumą, pažeistas konstitucinis teisėjo ir teismų nepriklausomumo principas (Konstitucinio Teismo 2014 m. kovo 10 d. sprendimas Nr. KT9-S6/2014).

68. Atsižvelgiant į tai, kad teisėjo procesinis nepriklausomumas, esantis konstitucinio teisėjo ir teismų nepriklausomumo principo sudedamąja dalimi, draudžia bet kokiam asmeniui ar institucijai atlikti teisėjo konkrečioje byloje priimtų procesinių sprendimų kontrolę, išskyrus aukštesnės instancijos teismo atliekamą kontrolę proceso įstatymų nustatyta tvarka, Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnio 4 punkte įtvirtinta teisėjo pareiga negali būti aiškinama kaip apimanti teisėjo teisę proceso įstatymų nenustatyta tvarka spręsti dėl kito teisėjo konkrečioje byloje priimto procesinio sprendimo teisėtumo ir reikalauti drausminės atsakomybės kitam teisėjui taikymo pastarojo konkrečioje byloje priimto procesinio sprendimo pagrindu. Kitoks aiškinimas, teisėjų kolegijos vertinimu, neatitiktų Konstitucijos viršenybės ir Teisėjų etikos kodekso sisteminio aiškinimo principų, sudarytų prielaidas konstitucinio teisėjų nepriklausomumo principo pažeidimui.
69. Kadangi pareiškėjos 2019 m. birželio 25 d. tarnybinis pranešimas susijęs išimtinai su teisėjos L. S. konkrečioje byloje priimto procesinio sprendimo turinio vertinimu, teisėjų kolegija pripažįsta pagrįsta Garbės teismo išvadą, kad tokie pareiškėjos veiksmai negali būti vertinami kaip Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnio 5 punkte įtvirtintos pareigos vykdymas ir yra nesuderinami su konstitucinio teisėjų nepriklausomumo principo, kurio turinys, įskaitant draudimą kištis į kito teisėjo procesinę veiklą, pareiškėjai, pačiai einančiai teisėjo pareigas, turėjo būti žinomas, reikalavimais. Garbės teismas taip pat pagrįstai nusprendė, kad, reikalaudama drausminės atsakomybės teisėjai L. S. taikymo jos konkrečioje byloje priimto procesinio sprendimo pagrindu ir keldama prielaidas dėl šios teisėjos neteisėtų veiksmų, pareiškėja pažeidė Teisėjų etikos kodekse įtvirtintą pareigingumo principą, reikalaujantį nepažeisti Konstitucijos, tarptautinių sutarčių, įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimų, tarp jų ir Konstitucijoje įtvirtinto teisėjų nepriklausomumo principo (Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnis), padorumo principą, įpareigojantį teisėją nemenkinti kitų bendradarbių darbo, susilaikyti nuo viešų pasisakymų apie kitų teisėjų nagrinėjamas bylas (Teisėjų etikos kodekso 13 straipsnis), solidarumo principą, reikalaujantį teisėjų tarpusavio santykius grįsti pasitikėjimu, sąžiningumu, tolerancija, taktiškumu ir mandagumu.
70. Kolegijos vertinimu, sprendžiant dėl pareiškėjos veiksmų, pateikiant tarnybinį pranešimą dėl teisėjos L. S. veiklos, atitikties teisėjų etikos reikalavimams, būtina atsižvelgti į ir tai, kad šis pranešimas neatsiejamai susijęs su kitais šioje drausmės byloje nagrinėjamais pareiškėjos veiksmais. Teisėjos L. S. nutartis, dėl kurios pateiktas 2019 m. birželio 25 d. tarnybinis pranešimas, priimta civilinėje byloje Nr. 2VP-6823-769/2019, nuo kurios pareiškėja nusišalino 2019 m. birželio 18 d. nutartimi ir dėl kurios kilo pareiškėjos ir teismo administracijos nesutarimai. Nors pareiškėja nurodė, kad su nagrinėta civiline byla Nr. 2VP-6823-769/2019 turėjo susipažinti rašydama paaiškinimą dėl šios bylos teismo pirmininkui, akivaizdu, kad šis poreikis neapėmė jau po teisėjos nusišalinimo nuo bylos nagrinėjimo byloje priimtų procesinių sprendimų tikrinimo. Situacija, kai teisėjas, kilus abejonų dėl jo galimo šališkumo, nusišalina nuo konkrečios bylos nagrinėjimo, tačiau toliau seka bylos, nuo kurios nagrinėjimo nusišalinta, procesinę eigą, kelia klausimus dėl šioje byloje priimtų kito teisėjo procesinių sprendimų teisėtumo, inicijuoja drausminės atsakomybės kitam teisėjui taikymą, nesuderinama su teisėjo veiklai taikomais nepriklausomumo ir asmeninių interesų neturėjimo atliekant profesines pareigas

principais, nes sudaro įspūdį, kad pareiškėja, priešingai nei ji pati teigia, yra asmeniškai suinteresuota civilinės bylos Nr. 2VP-6823-769/2019 tolimesne eiga.

Dėl pareiškėjai taikytos drausminės atsakomybės poveikio priemonės

71. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra išaiškinęs, kad kiekvienai teisinei atsakomybei, taip pat ir teisėjo drausminei atsakomybei, keliama tam tikri tikslai, kurių siekiama šią taikant pažeidimą padariusiam asmeniui: jie nukreipti ne tik į pažeidimą padariusį asmenį, bet ir į kitus asmenis, potencialiai galinčius padaryti analogiškus teisės pažeidimus. Teisinė atsakomybė taikoma tik už įstatyme nurodytą veiką ir pagal proceso teisės reglamentuotas procedūras (teisėtumas), gali būti taikoma tik nustatčius teisės pažeidimo faktą ir su juo susijusias aplinkybes (pagrįstumas), jos sankcijų griežtumas turi atitikti padarytos žalos mastą ir veikos pavojingumo visuomenei laipsnį (proporcingumas). Teisinės atsakomybės proporcingumas siaurąja prasme reikalauja nustatyti konkrečiam teisės pažeidėjui taikomos poveikio priemonės ir teisinės atsakomybės tikslų atitikimą, o būtent – individualizuoti taikomą poveikio priemonę. Sankcijų už drausminius pažeidimus individualizavimas įstatymo nustatyta apimtimi įvyksta atsižvelgiant į padaryto teisės pažeidimo sunkumą, pažeidėjo asmenybę ir aplinkybes, kuriomis teisės pažeidimas padarytas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gruodžio 15 d. nutartis byloje Nr. GT1-2/2015).
72. Garbės teismas, skundžiamu sprendimu pasiūlydamas Lietuvos Respublikos Prezidentui atleisti pareiškėją iš teisėjo pareigų, tokį savo procesinį sprendimą grindė padarytų pažeidimų sunkumu, jų tęstiniu pobūdžiu, padarymo aplinkybėmis, taip pat pareiškėjos požiūriu į padarytus pažeidimus bei tuo, kad pareiškėjos drausminės atsakomybės klausimas Garbės teisme sprendžiamas ne pirmą kartą. Pareiškėja, apskritai nesutikdama su tuo, kad yra pažeidusi Teisėjų etikos kodekso reikalavimus, konkrečių argumentų dėl jai taikytos poveikio priemonės proporcingumo Lietuvos Aukščiausiajam Teismui nepateikė.
73. Teisėjų kolegija, įvertinusi drausmės byloje nustatytas aplinkybes, neturi pagrindo spręsti, kad skundžiamu Garbės teismo sprendimu pareiškėjai paskirta poveikio priemonė neatitinka proporcingumo principo reikalavimų. Kadangi drausmės byla pareiškėjai iškelta dėl daugelio tarpusavyje susijusių pažeidimų, sprendžiant dėl pareiškėjai taikytinos drausminės atsakomybės priemonės šie pažeidimai vertintini kaip visuma. Pareiškėja savo elgesiu pažeidė nemažai Teisėjų etikos kodekse įtvirtintų principų, jos veiksmais buvo sukurtos realios prielaidos abejoti teismų nepriklausomumu ir nešališkumu. Iš pareiškėjos teismui pateiktų paaiškinimų matyti, kad pareiškėja yra tvirtai įsitikinusi savo veiksmų teisėtumu, jų kritiškai nevertina, pirmojo byloje vykusio teismo posėdžio metu nurodė, kad su skundžiamu Garbės teismo sprendimu ir jame išdėstytais argumentais net nėra susipažinusi. Pareiškėja tvirtai laikosi pozicijos, kad jai iškelta drausmės byla yra ne kas kita, kaip susidorojimas su ja dėl principingumo, reiškia nepasitikėjimą teismų savivaldos sistema ir jos institucijomis, įgyvendinančiomis teismų organizacinį savarankiškumą, kuriuo pagrįsta teismų veikla (Teismų įstatymo 10 straipsnis), teismo, kuriame dirba, administracija ir kitais teisėjais, tvirtina nesilaikysianti „daugumos teisėjų nustatytų etikos taisyklių“, pareiškėjos vertinimu, prieštaraujančių bendražmogiškiems moralės principams. Tai leidžia pritarti Garbės teismo išvadai, kad pareiškėja savo elgesio nėra linkusi keisti, todėl švelnesnės drausminės nuobaudos neturėtų reikiamo poveikio.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 86 straipsnio 4 dalimi,

n u t a r i a :

Klaipėdos apylinkės teismo Klaipėdos miesto rūmų teisėjos Rasos Augustės skundo netenkinti.

Teisėjų garbės teismo 2020 m. liepos 3 d. sprendimą Nr. 21P-1 palikti nepakeistą.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjos

Goda Ambrasaitė-Balynienė

Rima Ažubalytė

Dalia Vasarienė

LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

DEKRETAS DĖL KREIPIMOSI Į TEISĖJŲ TARYBĄ

2020 m. gruodžio 23 d. Nr. 1K-473
Vilnius

1 straipsnis.

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Konstitucijos 112 straipsnio penktąja dalimi, 115 straipsnio 5 punktu, Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 86 straipsnio 2 dalies 1 punktu, 90 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 6, 7 ir 8 dalimis ir susipažinęs su Teisėjų garbės teismo 2020 m. liepos 3 d. sprendimu Nr. 21P-1 ir su juo susijusia medžiaga:

1) p r a š a u Teisėjų tarybą patarti dėl Rasos Augustės atleidimo iš Klaipėdos apylinkės teismo Klaipėdos miesto rūmų teisėjo pareigų, savo poelgiu pažeminus teisėjo vardą;

2) s u s t a b d a u Klaipėdos apylinkės teismo Klaipėdos miesto rūmų teisėjos Rasos Augustės įgaliojimus, iki bus priimtas sprendimas dėl jos atleidimo iš pareigų.

Respublikos Prezidentas

Gitanas Nausėda